

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı
Kurumu

**YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ
BÖLGESEL DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI
2016 YILI
DEĞERLENDİRME RAPORU**

ANKARA 2017

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı
Kurumu

1. Baskı

Ankara 2017

Baskı: Anıl Reklam Matbaa Ltd. Şti.

Özveren Sokak No:13/A Kızılay /ANKARA

Tel: 0312 229 37 41

Bu yayın, T. C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (Çevre Sağlığı Daire Başkanlığı) tarafından hazırlanmış ve bastırılmıştır. Her türlü yayın hakkı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'na aittir. Kaynak gösterilmeden kısmen dahi olsa alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Alıntı yapıldığında "Kitabın adı, T. C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Yayın No, basıldığı il ve yayımlandığı tarih" belirtilmelidir. Ücretsizdir. Parayla satılamaz.

EDİTÖR

Prof. Dr. İrfan ŞENCAN
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanı

EDİTÖR YARDIMCILARI

Doç. Dr. Mustafa Kemal BAŞARALI
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı

Dr. Hüseyin İLTER
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanı

PROJE YÜRÜTME EKİBİ

Dr. Hüseyin İLTER
Uzm. Bio. Zinnet OĞUZ
Uzm. Bio. Şenol YILMAZ
Dr. Caner HOYLADI
Dr. Gıda Müh. Mehmet BİNGÖL
Ç.S.T. İsmail KOCAMANOĞLU
Çevre Müh. H. Alper KÖŞGER
Zir. Müh. Ahmet TEPE
Tıb. Tek. İbrahim ÇUBUK
Ç.S.T. Yeliz KURT
Ç.S.T. Mustafa OZDEMİR
Ç.S.T. Haydar Çelik
Ç.S.T. Bekir MERCAN
Ç.S.T. Filiz ESKİBAĞCI

SUNUŞ

Güvenli suya erişim insanların en temel ihtiyacı ve hakkıdır. Ancak suyun yeterliliği kadar kalitesi de önemli bir konudur. Halkımıza güvenli ve yeterli su temin edilmesi ile temin edilen suyun kalitesinde sürekliliğin sağlanması, ilgili mevzuat gereği Belediyeler ve İl Özel İdarelerinin sorumlulukları arasındadır. Bakanlığımız yerel yönetimlerce temin edilen suyun temiz, sağlıklı ve güvenli bir şekilde halka ulaştırılıp ulaştırılmadığını takip etmekle görevlidir. Ülkemizde İçme-kullanma sularının temin edilmesi, su kaynağının, deposunun ve isale hattının kirlenmelere karşı korunması ve dezenfeksiyonun aksatılmadan yapılması konusunda mahalli idarelere büyük görevler düşmektedir.

Bakanlığımız izleme ve değerlendirme görevi kapsamında ülke genelinde içme ve kullanma amacıyla halkın tüketimine sunulan sulardan belli bir program dâhilinde kontrol ve denetim izlemesi yapmaktadır. Yapılan takiplerde yerel yöneticilerimizin bu sorumluluğu yerine getirme noktasında çaba göstermekte olduğu ancak zaman zaman aksaklıklar yaşandığı görülmektedir.

Uygunsuz su tüketimi özellikle çocuklarda ağır ve ölümcül seyredabilen ve salgınlara yol açabilen gastrointestinal sistem hastalıklarına, çeşitli kronik hastalıklara ve kanser gibi birçok hastalığa sebep olabilmektedir. İçme kullanma suyu sanitasyonu kapsamında toplanan veriler ve yapılan saha incelemelerinde, bazı ilçe ve köylerin kaynak ve depolarının uygunsuz olduğu, depolarda klorlama cihazlarının bulunmadığı, mevcut klorlama cihazlarının çalıştırılmadığı, bakiye klor yetersizliği ile mikrobiyolojik uygunsuzlukların özellikle kırsal kesimde yüksek olduğu, depo bakım ve onarım çalışmalarının ilgili yerel idare tarafından yapılmadığı veya düzensiz yapıldığı gibi önemli problemler tespit edilmiştir.

Su güvenliği ve su sanitasyonu çalışmalarının halk sağlığı açısından önemini vurgulanması ve yerel yönetimlerin bu konudaki rol ve sorumluluklarının tartışılması amacı ile 2016 yılı içerisinde 20 bölgede Valilikler, belediyeler, kaymakamlıklar, il özel idare ve halk sağlığı müdürlüklerinden katılımcılar ile “Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantıları” konulu toplantılar düzenlenmiştir.

Su ve sağlık konularında bilgi ve tecrübelerin paylaşarak başarıyla tamamlanan toplantılarda ve ülke genelinde tüm vatandaşlarımızın güvenli suya erişiminin sağlanmasında emeği geçen tüm çalışanlara teşekkür ederim.

Prof. Dr. İrfan ŞENCAN

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanı

İNSAN SAĞLIĞININ KORUNMASINDA SAĞLIKLI VE GÜVENLİ SUYA ERİŞİM BÜYÜK ÖNEM TAŞIMAKTADIR. BU ÖNEMLİ GÖREVİN BİLİNCİNDE OLAN VE SORUMLULUKLARINI TÜM GAYRETLERİYLE YERİNE GETİREN TÜM ÇALIŞANLARA TEŞEKKÜR EDERİZ.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	11
1. 2016 Yılı Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel DeğerlendirmeRaporları	12
1.1. Kocaeli Toplantısı	19
1.2. Eskişehir Toplantısı	20
1.3. Kırşehir Toplantısı	21
1.4. Nevşehir Toplantısı	23
1.5. Zonguldak Toplantısı	24
1.6. Sinop Toplantısı	25
1.7. Isparta Toplantısı	26
1.8. Amasya Toplantısı	27
1.9. Giresun Toplantısı	28
1.10. Trabzon Toplantısı	29
1.11. Sivas Toplantısı	30
1.12. Erzurum Toplantısı	31
1.13. Kars Toplantısı	32
1.14. Elazığ Toplantısı	33
1.15. Şanlıurfa Toplantısı	35
1.16. Hatay Toplantısı	36
1.17. Tekirdağ Toplantısı	37
1.18. Balıkesir Toplantısı	38
1.19. İzmir Toplantısı	39
1.20. Muğla Toplantısı	40
BÖLÜM 2	41
2. İçme Kullanma Sularıyla İlgili Yapılan Çalışmalar	43
2.1.1. Ulusal Su ve Sağlık Kongresi	43
2.1.2. Uluslararası Su ve Sağlık Kongresi	48
2.2. Su Sanitasyonunda Yerel Yönetimlerin Rolü Toplantısı	50
2.3. 2015 Yılı Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantıları	57

BÖLÜM 3	61
3. SU ve SAĞLIK.....	63
3.1 İçme Kullanma Suyu Kalitesinin İzlenmesi ve Denetimi.....	64
3.2 İçme Kullanma Sularından Numune Alımı.....	69
3.3 Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri (ÇSBYS)	72
3.4 İçme Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu.....	74
BÖLÜM 4. GALERİ.....	77

BÖLÜM 1

2016 YILI YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ BÖLGESEL DEĞERLENDİRME RAPORLARI

1. 2016 YILI YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ BÖLGESEL DEĞERLENDİRME RAPORLARI

Ülkemizde içme-kullanma sularının izlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarını Bakanlığımız görev, yetki ve sorumluluğundadır. İçme-kullanma sularının temin edilmesi, su kaynağının, deposunun ve isale hattının kirlenmelere karşı korunması ve dezenfeksiyonun aksatılmadan yapılması konusunda belediye teşkilatı bulunan yerleşim yerlerinde belediyeler, belediye sınırları dışında ise İl Özel İdareleri sorumlu olduğundan bu konuda mahalli idarelere büyük görevler düşmektedir.

Su güvenliği ve su sanitasyonu çalışmalarının halk sağlığı açısından önemini vurgulanması ve yerel yönetimlerin bu konudaki rol ve sorumluluklarının tartışılması amacı ile 2015 yılında yapılan toplantılarda öne çıkan konuların takibi ve ülkemizde içme kullanma sularının genel durumu ve bu suların sanitasyonu ile ilgili atılması gereken adımlar konusunda yerel yönetimlerle bir araya gelip, sorunları paylaşmak ve tartışmak amacıyla toplantılara devam edilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Bu kapsamda 2016 yılında da Kocaeli, Eskişehir, Kırşehir, Nevşehir, Zonguldak, Sinop, Isparta, Amasya, Giresun, Trabzon, Sivas, Erzurum, Kars, Van, Muş, Mardin, Elazığ, Şanlıurfa, Hatay, Tekirdağ, Balıkesir, İzmir ve Muğla'da 23 bölge toplantısı yapılması planlanmıştır. Ancak bu toplantılardan 3 tanesi (Van, Muş, Mardin) güvenlik sorunları nedeniyle iptal edilmiş, 20 ilde bölgesel değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Toplantılara THSK yetkilileri ile valilik, belediyeler, il özel idarelerinden yetkililerden oluşmak üzere toplam 1295 kişi katılım sağlamıştır.

2016 Yılı Bölgesel Değerlendirme Toplantı İlleri

Toplantı Tarihi	Toplantı İli	Toplantıya Katılan Diğer İller			
22.03.2016	Kocaeli	İstanbul	Düzce	Sakarya	Yalova
25.03.2016	Eskişehir	Ankara	Bilecik	Kütahya	Afyon
12.04.2016	Kırşehir	Yozgat	Kırıkkale		
14.04.2016	Nevşehir	Niğde	Aksaray	Karaman	
26.04.2016	Zonguldak	Karabük	Bolu	Bartın	
27.04.2016	Sinop	Çankırı	Kastamonu		
04.05.2016	Isparta	Antalya	Konya	Burdur	
09.05.2016	Amasya	Çorum	Samsun		
12.05.2016	Giresun	Ordu	Gümüşhane		
13.05.2016	Trabzon	Rize	Artvin		
23.05.2016	Sivas	Kayseri	Tokat		
25.05.2016	Erzurum	Bayburt	Erzincan		
26.05.2016	Kars	Ardahan	Iğdır		
27.09.2016	Van*	Hakkari	Ağrı		
28.09.2016	Muş*	Bingöl	Bitlis		
30.09.2016	Mardin*	D.bakır	Şırnak	Siirt	Batman
10.10.2016	Elazığ	Malatya	Tunceli		
12.10.2016	Şanlıurfa	Gaziantep	Adıyaman	Kilis	

14.10.2016	Hatay	Adana	Mersin	Osmaniye	K.maraş
07.11.2016	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli		
09.11.2016	Balıkesir	Bursa	Çanakkale		
10.11.2016	İzmir	Manisa	Uşak		
11.11.2016	Muğla	Aydın	Denizli		

*:Toplantılar güvenlik nedeniyle iptal edilmiştir.

2016 Yılı Bölgesel Değerlendirme Toplantı İlleri

KATILIMCI LİSTESİ	BÖLGESEL TOPLANTI YAPILAN İL MERKEZLERİ VE TARİHLERİ																	TOPLAM			
	KOCAELİ -22.03.2016	ESKİŞEHİR -25.03.2016	KIRŞEHİR -12.04.2016	NEVŞEHİR -14.04.2016	ZONGULDAK - 26.04.2016	SINOP -27.04.2016	ISPARTA -04.05.2016	AMASYA -09.05.2016	GİRESUN -12.05.2016	TRABZON -13.05.2016	SİVAS -23.05.2016	ERZURUM -25.05.2016	KARS -26.05.2016	ELAZIĞ -10.10.2016	ŞANLIURFA -12.10.2016	HATAY -14.10.2016	TEKİRDAĞ -07.11.2016		BALIKESİR -09.11.2016	İZMİR -10.11.2016	MUĞLA -11.11.2016
VALİ						1					1										2
VALİ YARDIMCISI	3	5	3	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	1	3	2	50
KURUM BAŞKAN YARD.	1	1	1	1			1								1						6
HUKUK MÜŞAVİRİ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20
ÇEVRE SAĞ. DAİRE BŞK.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20
THSK UZMANLARI	10	12	10	8	8	9	9	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	7	7	7	166
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1			17
İL ÖZ. İDARE GN. SEK/YRD.	1	1	3	1	3	1	2	1	1	2	2	1	3	2	1		2		1		28
B. BELEDİYE GEN. MD/YRD.	1						3					2		1	2		3	2	1	1	16
KAYMAKAM		6	19	15	17	10	14	10	2	4	11	4	1	4	5	4	11	1			138
BELEDİYE BAŞKANI		13	10	11	3	5	7	3	6		12	3	6	4	3	2	9	2			99
BLD. BŞK.YRD/MECLİS ÜYESİ	8	4	7	3	3	6	1	3	5	3	3	1	4	3			3		1		58
B.BELEDİYE DAİRE BŞK.	2	1						1		1	1			1	3	4	1	5	5	3	29
B. BLD. ŞB. MD/UZMANLARI	3	3					6	2		4	2			2	2	8	5	3	4	8	52
HALK SAĞLIĞI MÜDÜRÜ	1	5	3	3	4	3	4	2	2	3	2	2	2	3	3	5	3	2	4	3	59
HALK SAĞ. MÜDÜR YARD.	4	2	1	2	1		3	2		1	2	1	2	2	1	2	2	2	2		32
ÇEV. SAĞ. ŞB. MD VE UZMAN	15	10	6	8	11	7	11	10	9	7	7	6	7	7	10	10	6	9	7	9	172
BELEDİYE ŞUBE MÜDÜRÜ		2	2	2	2				3		2	3		3	3	1	1	1			25
BELEDİYE PERSONEL	8	19	7	15	18	15	23	15	12	5	11	5	18	4	4	2	10	3	2		196
İL ÖZEL İD. PERSONEL	1	4	1	4	5	2	4	3	4	1	2	3	3		4	1	2	2	1		47
İL SAĞLIK MÜDÜRÜ			1								1				1		1				4
DİĞER	5	1	2	4	11	12	2		1	3	4		7	2	3	1	1				59
TOPLAM	66	92	79	84	91	75	96	65	58	47	75	46	66	51	58	56	71	44	40	35	1295

2016 yılı içerisinde yapılan toplantılarda aşağıdaki hususlar öne çıkmıştır;

- Köylerde il özel idarelerinin içme kullanma suyu konusunda işletme yapamadıkları için sorumluluğu muhtarlar devretmek durumunda kaldıkları, muhtarların işe yeterince sahip çıkamadıkları ve dezenfeksiyon başta olmak üzere birçok aksaklığın yaşandığı dolayısıyla uygunsuzlukların yüksek oranda çıktığı dile getirildi.
- İl Özel İdarelerinin köylerde su temin ettikleri, depo yaptıkları ancak klorlama ve benzeri işlemler için yetkileri olmadığı ve dolayısıyla su bedelinin alınmadığı, konuyla ilgili yasal düzenlemeye ihtiyaç olduğu, su yönetimi konusunda büyükşehirlerde olduğu gibi il özel idarelerine de aynı şekilde yetki verilmesi gerektiği ifade edildi.
- İl Özel İdaresi bütçesi oluşturulurken içme kullanma suyu için belli oranda bütçenin ayrılması gerektiği, merkezi hükümetin yerel yönetimlere içme kullanma sularının dezenfeksiyonu konusunda maddi desteklerde bulunması gerektiği belirtildi.
- Kırsal alanlarda içme kullanma suyu depo bakımlarının köy birlikleri vasıtasıyla yapılması, depoların bakım, tamir ve klorlama işlemleri için hizmet alımı yapılması önerisi dile getirildi.
- Büyükşehir belediyesi kapsamına giren illerde son dönemde içme kullanma sularında mikrobiyolojik ve kimyasal uygunsuzluklarda iyileşmeler dikkat çekmekte iken diğer illerde özellikle kırsal bölgelerde kirlilik düzeyleri azalmamıştır. Bunda il ve ilçe belediyeleri, il özel idareleri ve muhtarlar gibi çok sayıda kurum veya kişinin sorumluluğu kapsamına girmesi en büyük etkidir. Bu nedenle büyükşehir olmayan illerde de içme kullanma sularının tek elden yürütülmesi ve bu illerde su ve kanalizasyon idarelerinin kurulması gereklidir.
- Yerel yönetimlerin klorlamaya yeterince önem verilmemesi kadar halkın klora karşı direnç göstermesi de sorundur. Sağlık Bakanlığı'nın klorlama, apartman içi depoların temizlenmesi vb. konularda halkı aydınlatacak şekilde kamu spotu ve benzeri çalışmalar yapması gerekmektedir.
- Yerel yönetimler ve mülki amirlerin su kalitesini daha çok önemsemeleri gerektiği ve içme kullanma suları konusunda sorumluluğunu yerine getirmeyenlere yaptırım uygulanması gerektiği dile getirildi.
- Sağlık Bakanlığı'nın KÖYDES şeklinde bir proje ile su şebeke, depo, kanalizasyon vs. konuların çözümü konusunda finans sağlaması gerektiği ifade edildi.
- Şehirlerde sular kısmen apartman içi tesisattan dolayı kirlenmektedir. Binalarda eski olan sistemlerin değiştirilmesine yönelik mevzuat düzenlenmesine ihtiyaç olduğu, baca temizliğinde olduğu gibi bina içi depolarda da belge istenebileceği ifade edildi.
- Analiz ücretleri konusunda THSK ya genel bütçeden ödenek ayrılması gerektiği dile getirildi.
- Şebeke suları gibi mahalle çeşmelerinin de yerel yönetimlerce takibi gerekir.
- Su kirliliği olan yerlerde halkın yerel idarelerce mobil telefon mesajlarıyla bilgilendirilmesinin yararlı olabileceği ifade edildi.
- Çocukların su bilinci olması konusunda Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın ortaklaşa çalışma yapması gerektiği, okul depolarının temizlenmesi konusunda da yerel yönetimlerin sorumluluk almaları gerektiği vurgulandı.

- Ev tipi arıtma cihazlarında sıkıntılar olduğu, vatandaşların bu konularda uyarılmaları gerektiği belirtildi.
- Mahalli idarelerin içme kullanma suları analiz sonuçları ile ilgili bilgilendirmeye ihtiyaçları olduğu, analiz sonuçlarıyla ilgili bilgilendirilmeleri gerektiği belirtildi.
- Kırsal yerleşim yerlerine yönelik il özel idarelerinin gölet yaparak ve arıtım sistemleri oluşturarak içme-kullanma suyu kalitesi sorununu çözülebilecekleri ayrıca birbirine yakın ve aynı güzergâhtaki ilçelere tek merkezden su verilerek sağlıklı su sağlanabileceği belirtildi.
- Büyük maliyetlerden dolayı içme kullanma sularının arıtma tesislerinin kullanılmadığı, ayrıca suyun özelliklerine göre arıtma tesislerinin kurulması gerektiği ve havzalar bazında suların arıtılması gerektiği belirtildi.
- İçme kullanma sularının temiz ve sağlıklı şekilde vatandaşa ulaştırılmasında finansman kaynaklarına ihtiyaç olduğu, bu konuların sadece yerel yönetimlere bırakılmaması gerektiği belirtilerek ortak bir yönetim ile çözüme yönelik çalışmalar yapılması gerektiği ifade edildi.
- Kuyu sularının denetimi ve kontrolünde sorun olduğu, şebekeden ayrı sistem dışı suların kullanıldığı, bunların da halk sağlığı açısından tehdit olduğu dile getirilmiştir. Kuyu sularına ilişkin yasal düzenlemenin tekrar gözden geçirilmesi ve denetimlerin artırılması istendi.
- İçme kullanma suyu şebekesinin geçeceği orman, karayolu vb. yerlerde izin işlemleriyle ilgili sıkıntılar yaşandığı, izinlendirme işlemlerinin uzun sürdüğü, konuyla ilgili Sağlık Bakanlığında destek beklentileri dile getirilmiştir. Aynı şekilde depoların koruma alanlarında kamulaştırma ile ilgili sorunlar olduğu belirtildi.

1.1. KOCAELİ TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 22.3.2016

Katılan İller : Kocaeli, İstanbul, Sakarya, Yalova, Düzce

Katılımcı Sayısı : 64

Moderatör : Doç. Dr. M. Kemal BAŞARALI

- Su kaynaklarının hijyenik olması için sorumluluğu olanların su kaynaklarına sahip çıkması gerektiği, yetkili yetkisiz herkesin işbirliği içinde sulara sahip çıkması gerektiği belirtilmiştir. Halkın duyarlılığının artmasının önemi vurgulanmıştır.
- Köylerde, içme suları depolarında klorlama cihazlarına ve cihazlar için yapılan güneş enerjisi sistemlerine zarar verildiği, konuyla ilgili sağlık teşkilatından destek beklendiği ifade edilmiştir.
- İl Özel İdarelerinin içme sularına daha fazla ilgi göstermeleri gerektiği dile getirilmiştir.
- İçme-kullanma suları konusunda büyük şehirlerden ziyade küçük illerde sıkıntılar ve uygunsuzlukların daha fazla görüldüğü, içme sularına yönelik büyükşehirlerde olduğu gibi küçük illerde de suların tek tek elden kontrol edilmesinin önemine değinilmiştir.
- İllerde İl Özel İdaresi bütçesi oluşturulurken köyde içme suyu için belli oranda bütçenin ayrılması gerektiği, merkezi hükümetin yerel yönetimlere içme kullanma sularının dezenfeksiyonu konusunda maddi desteklerde bulunması gerektiği belirtilmiştir.
- Su yönetimi konusunda büyükşehirlerde olduğu gibi il özel idarelerine de aynı şekilde yetki verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

1.2. ESKİŞEHİR TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 25.3.2016

Katılan İller : Eskişehir, Ankara, Afyonkarahisar, Kütahya, Bilecik

Katılımcı Sayısı : 92

Moderatör : Doç. Dr. M. Kemal BAŞARALI

- Kırsal alanlarda içme-kullanma suyu depolarının bakımları için il genelinde köy birlikleri kurulup bu birlikler vasıtasıyla depo bakımlarının yapılabileceğini, bu birliklerde teknik personelin istihdam edilmesiyle bu tür çalışmaların yapılabileceği belirtilmiştir.
- İçme-kullanma sularında en önemli sorunlarının köylerde su bedelinin alınamaması ve klorlamaya karşı direnç olduğu belirtilmiştir.
- İçme-kullanma sularıyla ilgili sorunların çözümü konusunda Türkiye Halk Sağlığı Kurumu yetkililerinin muhtarlarla da toplantı yapmasında yarar olabileceği dile getirilmiştir.

1.3. KIRŞEHİR TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 12.4.2016

Katılan İller : Kırşehir, Yozgat, Kırıkkale

Katılımcı Sayısı : 79

Moderatör : Doç. Dr. M. Kemal BAŞARALI

- Yerel yönetimler ve mülki amirlerin su kalitesini daha çok önemsemeleri gerektiği, su kalitesinin önemsenmediği yerlerde İller Bankası'nca bütçeden kesinti yapılması, yerel yönetimlerde bütçe oluşturulurken içme-kullanma sularına belli oranda pay ayrılması ve il toplantılarında su kalitesi konusunun gündemin ilk maddesi olarak ele alınması,
- Arıtım yapıldıktan sonra şebekeye verilen suların bir kısmının tarımsal faaliyetlerde kullanılmasının önlenmesi gerektiği,
- Bölgede tarımsal faaliyetler ve gübre kullanımından dolayı nitrat kirliliğinin bulunduğu,
- Suların klorlanması konusunda işletmenin muhtarlarda olduğu, bunun için köylülerin eğitilmeleri gerektiği,
- Klorlamanın hangi kurum ya da kuruluş tarafından yapılması ile ilgili net bir politikanın belirlenmesi gerektiği, bunun için köy depolarının bakım, tamiri ve klorlama işlemleri için hizmet alımı yapılabileceği,
- Bina içi tesisat ve depolarda sıkıntılar olduğu, bu nedenle su kalitesinin olumsuz etkilenebileceği, ayrıca şehir şebekelerinin yenilenmesi gerektiği,
- Köylerde klor alımı konusunda Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'nun bir bütçe oluşturarak klorlama yapması gerektiği, gerekirse belediyelerin bütçesinden pay ayrılarak Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'na verilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- Türkiye'nin bir tarım ülkesi olduğu ve pestisitlerin bilinçsizce kullanıldığı, su kaynaklarının kirlenmemesi için neler yapılabileceği konusunda kısıtlı olan su

kaynaklarının kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir.

- Belediyelerin, altyapı gibigörünmeyen yerlere yatırım yapmak istemedikleri, suyun yeterince önemsenmediği vurgulanmıştır. Kayıp kaçakların önlenmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

1.4. NEVŞEHİR TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 14.4.2016

Katılan İller : Nevşehir, Aksaray, Karaman, Niğde

Katılımcı Sayısı : 84

Moderatör : Doç. Dr. M. Kemal BAŞARALI

- Kırsal alanlarda suyun klorlanması konusunda ciddi eksiklikler bulunduğu, klor cihazı ve klorlama konusunda adım atılması gerektiği dile getirilmiştir.
- Kırsal alanlarda içme-kullanma sularının tarla ve bahçelerde kullanılmasının büyük sorun olduğu ifade edilmiştir.
- İçme kullanma suları konusunda büyükşehirlerde olduğu gibi küçük illerde de suyun tek elden yönetiminin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.
- Özel idarelerin köylerde su temin ettiklerini, depo yaptıklarını ancak klorlama ve benzeri işlemler için yetkileri olmadığı ve dolayısıyla su bedeli alınamadığı, konuyla ilgili yasal düzenlemeye ihtiyaç olduğu dile getirilmiştir.
- İç Anadolu Bölgesinde kuraklığa dayanıklı ve daha az su isteyen ürünlerin yetiştirilmesi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ortak çalışma yapıp kuraklığa dayanıklı ürünlerin üretilmesine destek verilmesinin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.
- Köylerde muhtarlara fazla inisiyatif verilmemesi, muhtarlar yerine köy birliklerine yetki verilmesi gerektiği, muhtarların klorlama işlemini yeterince yapamadıkları, konuyla ilgili hizmet alınmasının yapılabileceği dile getirilmiş, mevzuat konusunda da bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.
- İçme-kullanma sularında tasarrufun önemli olduğu, bunun için de ön ödemeli su sayaçlarına geçilerek israfın öncelikle önlenmesi gerektiği dile getirilmiştir.
- Pestisitler konusunda yeterince bilgi sahibi olunmadığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ortak çalışmalar yapılması gerektiği, pestisitlerin içme-kullanma sularına geçişi ile ilgili çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir.

1.5. ZONGULDAK TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 26.4.2016
Katılan İller	: Zonguldak, Karabük, Bartın, Bolu
Katılımcı Sayısı	: 91
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- İl Özel İdare bütçelerinin yetersiz olduğu, muhtarların içme-kullanma sularıyla yeterince ilgilenmedikleri ve klorlama yapamadıkları dile getirilmiştir.
- Karadeniz Bölgesinin coğrafik durumundan dolayı kırsal kesim nüfusunun dağınık olduğu bundan dolayı da tesisleşmede sıkıntı yaşandığı dile getirilmiştir.
- Uygun olmayan ve düzensiz altyapılardan dolayı çevrenin ve suların kirlendiği dile getirilmiştir.
- İçme-kullanma suyu gibi hassas olan bir konunun muhtarlara bırakılmaması, işin daha profesyonel bir ekip tarafından yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir.
- Muhtarların Sağlık Bakanlığı aracılığıyla bilgilendirilmeleri ve klorun öneminin kamu spotu ile halka anlatılması gerektiği vurgulanmıştır. Cami imamlarından da klorlamanın yararları konusunda yararlanılabileceği dile getirilmiştir.
- İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğin güncellenmesi gerektiği, bu yönetmelikle dereler, nehirler vb. yerlerin içme suyu veya tüketim amaçlı sular kapsamına alınması gerektiği belirtilmiştir.

1.6. SİNOP TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 27.4.2016

Katılan İller : Sinop, Çankırı, Kastamonu

Katılımcı Sayısı : 74

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- Temiz suların evlere de aynı şekilde ulaştırılmasının önemine dikkat çekilmiş, bunun için apartman içi tesisattan dolayı kirlenmenin önüne geçilmesi gerektiği dile getirilmiştir.
- Analiz ücretleri konusunda ödenek ayrılması gerektiği dile getirilmiştir.
- Klorlama vb. işlemler için kaynak gereksinimine ihtiyaç duyulduğu, bunun için köylerde de içme-kullanma suyu bedelinin toplanması gerektiği ifade edilmiştir.
- Klorlama ve depoların muhtarlar devredilmesinin sıkıntılı olduğunun görüldüğü, bu nedenle büyükşehirlerde olduğu gibi küçük illerde de içme-kullanma suları yönetiminin tek elden kontrol edilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- 2015 yılında yapılan Bölgesel Değerlendirme Toplantısında içme-kullanma sularının dezenfeksiyonun ne derece önemli olduğunun anlaşıldığı ve bunun üzerine klorlamaya ağırlık verildiği vurgulanmıştır.
- İlçelerde ve köylerde şebekelerin yenilenmesi ve bakımının zor ve maliyetli olduğu, konuyla ilgili yetkili Bakanlıklardan destek beklendiği ifade edilmiştir.
- KÖYDES projelerinde içme-kullanma sularına öncelik tanınması ve ilgili Bakanlıklar ile mahalli idarelerin işbirliği içinde çalışmalar yapması gerektiği belirtilmiştir.
- Köylerde şebekelere kaçak şekilde bağlanan suların sıkıntı yarattığı, ayrıca köy çeşmelerinin takibinde sıkıntılar olduğu belirtilmiştir.
- Derelerin fabrikalar aracılığıyla kirletildiği, bunlara müdahale edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

1.7 ISPARTA TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 04.05.2016

Katılan İller : Isparta, Burdur, Antalya, Konya

Katılımcı Sayısı : 96

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- Zaman zaman yaşanan salgın durumlarında olayın araştırmadan içme-kullanma suyuna bağlandığı, bunun doğru olmadığı dile getirilmiştir.
- Büyükşehirlerde olduğu gibi küçük illerde de içme-kullanma sularıyla ilgili işlemlerin tek merkezden kontrol edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- Kırsal yerleşim yerlerinde içme-kullanma suları konusunda il özel idarelerinin sorumluluk sahibi oldukları, sorumluluğun muhtarlar bırakılmaması gerektiği belirtilmiştir.
- Köylerde suyun yetersiz olması durumunda başka suların kontrolsüz şekilde şebekeye bağlanabildiği, bunların önlenmesi gerektiği belirtilmiştir.
- Bazı bölgelerde içme suyunun hayvanlara içirilmesinin sıkıntılara yol açtığı vurgulanmıştır.
- Sağlık Bakanlığı'nın klorlama, apartman içi depoların temizlenmesi vb. konularda halkı aydınlatacak şekilde kamu spotu ve benzeri çalışmalar yapması gerektiği belirtilmiştir.
- Çocukların su bilinci sahibi olması konusunda Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın ortaklaşa çalışmalar yapması gerektiği ifade edilmiştir.
- Ev tipi arıtma cihazlarında sıkıntılar olduğu, vatandaşların bu konularda uyarılmaları gerektiği belirtilmiştir.

1.8 AMASYA TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 09.05.2016

Katılan İller : Amasya, Samsun, Çorum

Katılımcı Sayısı : 65

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- Su kirliliği olan yerlerde halkın mobil telefon mesajlarıyla bilgilendirilmesinin yararlı olabileceği ifade edilmiştir.
- İl Özel İdareleri olarak köylerde işletme konusunda mevzuat eksikliği olduğu, il özel idarelerinin köylerde su bedeli alma imkanı olmadığı, bu nedenle kırsal yerlerde su dezenfeksiyonu gibi işlemleri yapamadıkları belirtilmiştir.
- Mahalli idarelerin analiz sonuçları ile ilgili bilgilendirmeye ihtiyaçları olduğu, analiz sonuçlarıyla ilgili bilgilendirilmeleri gerektiği belirtilmiştir.
- Köylerde içme sularının sadece muhtarlıklara bırakılmaması gerektiği, bunun için Köy Birlikleri'nin devreye girmesi ve bu tür tüzel kişiliklerin vasıtasıyla kontrolün tüm ülkeye yaygınlaştırılması gerektiği dile getirilmiştir.
- Kırsal yerlerde bahçelerin şebeke sularıyla sulandığı bunun önlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.9 GİRESUN TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 12.05.2016
Katılan İller	: Giresun, Ordu, Gümüşhane
Katılımcı Sayısı	: 58
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Kırsal yerleşim yerlerine yönelik il özel idarelerinin gölet yaparak ve arıtım sistemleri oluşturarak içme-kullanma suyu kalitesi sorununun çözülebileceği ifade edilmiştir.
- Belediyelerin analiz, işletme, arıtma vb. masraflardan dolayı büyük mali külfet ile karşı karşıya oldukları, buna yönelik olarak Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından yapılan barajların belli oranda (% 5-10 gibi) içme suyuna ayrılmasının ve bunun da ücretsiz olarak belediyelere verilmesi gerektiği dile getirilmiştir.
- Birbirine yakın ilçeler için tek bir baraj yapılması halinde aynı güzergahtaki ilçelerin su sorununun çözülebileceği, sağlıklı su temin edilebileceği belirtilmiştir.
- Bazı yerleşim yerlerinde köylülerin kendi suyunu başka yerlerle paylaşmak istemedikleri, bunun için su kaynaklarının paylaşılması konusunda yasal düzenleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- Su tasarrufu konusunda bir farkındalık oluşturulmasına ihtiyaç olduğu dile getirilmiştir.
- Devlet Su İşleri (DSİ) ile bölgedeki yerleşim yerleri arasında sıkıntılar olduğu buna yönelik diyalog geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

1.10 TRABZON TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 13.05.2016
Katılan İller	: Trabzon, Rize, Artvin
Katılımcı Sayısı	: 47
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Köylerde bütçe ve personel olmadığından muhtarların köyleri yönetmelerinin zor olduğu, özellikle Karadeniz Bölgesi'ndeyerleşim yerlerinin dağınık olmasından dolayı içme-kullanma sularının sanitasyonunda sıkıntılar yaşandığı belirtilmiştir.
- Su ve sanitasyon sunumunda sözü edilen depo temizliği eğitim materyalinin (CD ve dokümanlar) çoğaltılıp her il, ilçeye ve muhtarlıklara dağıtılmasının yararlı olabileceği ifade edilmiştir.
- Apartman içi depolar ve okul depolarının temizliğinin önemli olduğu, bu konuda bir mevzuat düzenlenmesinin yararlı olabileceği dile getirilmiştir.
- İçme-kullanma sularının arıtımında sorunlar olduğu, büyük maliyetlerden dolayı arıtma tesislerinin kullanılmadığı, ayrıca suyun özelliklerine göre arıtma tesislerinin kurulması gerektiği ve havzalar bazında suların arıtılması gerektiği belirtilmiştir.
- Havzalardan başlayarak bütüncül politikalarla sağlıklı ve standart seviyede sistemler oluşturulması gerektiği dile getirilmiştir.
- Alternatif su kaynaklarının belirlenmesi ve buna yönelik çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- Karadeniz Bölgesi'nde bireysel su kullanımının çok fazla olduğu, bu durumun hem belediye sistemlerini hem de halk sağlığını tehdit ettiği, bireysel su kullanımının önlenmesi için mevzuat düzenlenmesine ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir.
- Şebekeden su alma potansiyeli olan okulların kuyulardan su alınmasının önlenmesi gerektiğinden söz edilmiştir.
- İçme-kullanma sularına yönelik büyükşehirlerde olduğu gibi tüm illerde suyun tek elden yönetilmesinin sorunlara çözüm olacağı belirtilmiştir.

1.11 SİVAS TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 23.05.2016
Katılan İller	: Sivas, Tokat, Kayseri
Katılımcı Sayısı	: 75
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

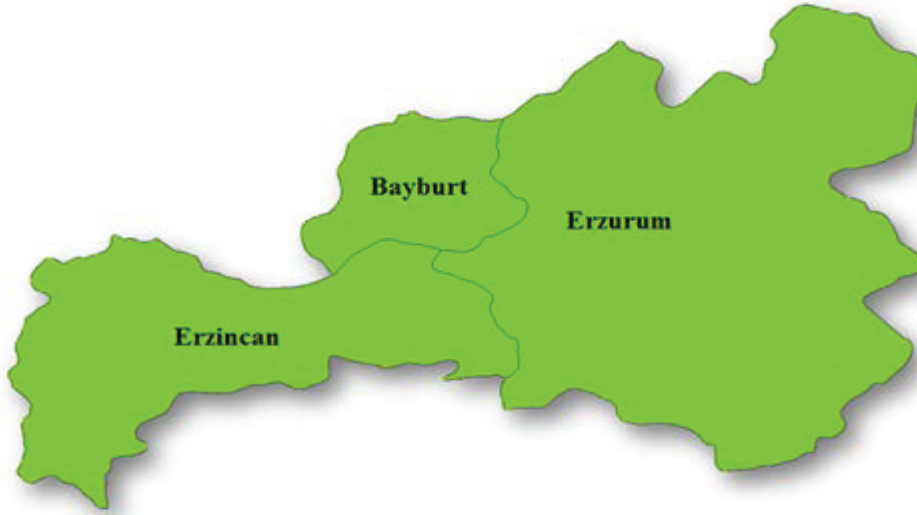
- Kayseri Büyükşehir Belediyesinin apartman depolarının temizlenmesi konusunda karar aldığı, depoların temizlenmesi için tebligat yapıldığı dile getirilmiştir. Bu çalışma, diğer yerel yönetimlere örnek gösterilmiştir.
- Analiz ücretlerinin yüksek olduğu, bu konuda Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'ndan destek beklendiği ifade edilmiştir.
- Ekonomik yönden sıkıntı yaşayan küçük yerlerde şebekelerin değişiminin zor olduğu, bu konularda ilgili Bakanlıklardan özellikle Sağlık Bakanlığı'ndan destek beklendiği dile getirilmiştir.

1.12 ERZURUM TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 25.05.2016
Katılan İller	: Erzurum, Erzincan, Bayburt
Katılımcı Sayısı	: 46
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen toplantıların içme-kullanma suları konusunda farkındalık oluşturulması açısından büyük öneme sahip olduğu, bu nedenle kongre ve toplantılara belde belediyelerinin de katılması konusunda destekleyici olunması gerektiği ifade edilmiştir.
- Salgın durumlarında sudan kaynaklı yanlış bilgilendirmelerin halkı yanlış yere sevk ettiği belirtilmiştir. Bunun için Halk Sağlığı Müdürlüğü ile işbirliği halinde olunması gerektiği dile getirilmiştir.
  - Halk Sağlığı Müdürlüğü'nün analiz ücreti talep etmesinin doğru olmadığı, analiz ücretleri konusunda adım atılması gerektiği dile getirilmiştir.
  - Vatandaşlarda klora karşı direnç olduğu, klorlama konusunda ilçe belediyelerinin de isteksiz davrandığı ifade edilmiştir.
  - Suların tek elden kontrol edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
  - İskân Kanunu kapsamında afet bölgesi ilan edilen yerlerin sorun yaratabildiği belirtilmiştir. Afet bölgesi ilan edilen yerlerde bazı evlerin taşındığı, bazılarının taşınmadığı bu durumun maliyeti artırdığı, dolayısıyla afet bölgesi ilan edilen yerlerin ya tamamen boşaltılması ya da hiç kimsenin taşınmaması konusunda çalışma yürütülmesi gerektiği dile getirilmiştir.

1.13 KARS TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 26.05.2016

Katılan İller : Kars, Ardahan, Iğdır

Katılımcı Sayısı : 66

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- İçme-kullanma sularının temininden evlere kadar götürülmesine kadar tüm aşamaların Birlikler vasıtasıyla gerçekleştirilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.
- Okullara ve muhtarlara Sağlık Bakanlığı'nın eğitim konusunda gerekli desteği sağlaması gerektiği dile getirilmiştir.
- Suların tek elde toplanmasının küçük belediye bütçeleri göz önüne alındığında en uygun çözüm olacağı ifade edilmiştir.
- Köy su depolarına Halk Sağlığı Müdürlükleri tarafından güneş enerjili otomatik klor cihazları takılması talep edilmiştir.
- Küçük belediyelerin İller Bankasına olan borçları ödemekte güçlük çektikleri dile getirilmiştir.
- İçme-kullanma suyunun da elektrik ve doğal gaz gibi özelleştirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

1.14 ELAZIĞ TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 10.10.2016

Katılan İller : Elazığ, Malatya, Tunceli

Katılımcı Sayısı : 51

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- İçme-kullanma suları konusunda yasal bir düzenleme ile idari yaptırımların artırılması gerektiği belirtilmiştir.
- İçme-kullanma sularının temiz ve sağlıklı ulaştırılmasında finansman kaynaklarına ihtiyaç olduğu, konuyla ilgili finans sağlanması gerektiği, bu konuların sadece yerel yönetimlere bırakılmaması gerektiği belirtilerek ortak bir yönetim ile çözüme yönelik çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- Kuyu sularının denetimi ve kontrolünde sorun olduğu, şebekeden ayrı sistem dışı suların kullanıldığı, bunların da halk sağlığı açısından tehdit olduğu dile getirilmiştir. Müstakil kuyular ve apartman depoları ile ilgili gerekli yasal düzenlemenin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- İçme-kullanma sularında en büyük sıkıntılardan birinin su paylaşımı olduğu, özellikle kırsal bölgelerde yan köyde su kaynağı olduğu halde diğer köye vermek istenmediği, konuyla ilgili yasal boşluk olduğundan bu tür durumlarda su paylaşımı yapılamadığı belirtilmiştir.
- Yaz aylarında su eksikliğinden dolayı rezerv kuyulardan şebekeye su verildiği, bu sular sisteme verilirken Halk Sağlığı Müdürlüğüne mutlaka bilgi verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- Küçük belediyelerin maddi konularda sıkıntı çektikleri konuyla ilgili gerekli finansmanın sağlanması gerektiği, bunun bir bütçe düzenlenmesi ile çözülebileceği, Sağlık Bakanlığı'nın bu konuda destek olabileceği dile getirilmiştir.

- İçme-kullanma suları analiz bedellerinin yüksek meblağ tuttuğu, analiz ücretlerinin belediyeler için büyük sıkıntı olduğunun altı çizilmiştir. Analiz ücretleri konusunda Sağlık Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından çözüm bulunması gerektiği belirtilmiştir.

1.15 ŞANLIURFA TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 12.10.2016

Katılan İller : Şanlıurfa, Adıyaman, Gaziantep, Kilis

Katılımcı Sayısı : 58

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- İçme-kullanma suları analizlerinin maliyetlerinin belediyelere mali açıdan yük getirdiği, belediyelere ait laboratuvarın atıl duruma düştüğü belirtilmiştir. Belediye laboratuvarlarından analiz yetkisinin alınması kararının gözden geçirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.
- Bölgedeki illerde suların sürekli akmadığı, kaynakların yetersiz olduğu, suyun yetersizliğinden dolayı klorlama yapılamadığı dile getirilmiştir.
- Hizmet alımıyla içme-kullanma suları ile ilgili sorunların büyük ölçüde çözüleceği vurgulanmıştır.
- Kuyu sularının yaygın kullanıldığı, kuyu sularının kimin sorumluluğunda olduğunun belli olmadığı ve kuyuların denetimsiz olduğu vurgulanmıştır.
- Köylerde suyun ücretlendirilmesi gerektiği, denetim ve onarımlar ile ilgili işlerin de özel idareler ve Halk Sağlığı Müdürlüğü tarafından karşılanması önerisinde bulunulmuştur.
- Kırsal bölgelerde ve köylerde muhtarların suya yeterince önem vermedikleri, gerekli hassasiyeti göstermedikleri, muhtarlara farkındalık oluşturulması ya da yasal sorumluluk verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Muhtarların üzerine düşen görevleri yapmadıkları için halkın sağlıksız su içtiği, merkezden alınan kararlarla bu işin düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

1.16 HATAY TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 14.10.2016

Katılan İller : Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, Mersin, Adana

Katılımcı Sayısı : 56

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- Şebeke sistemlerinde asbest borular olduğu, bu boruların da kansere yolaçtığı ileri sürülmüş, asbest boruların değiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- Türkiye’de suyun temininde kullanılabilir risk haritalarının ilgili bakanlıklarca oluşturulması gerektiği belirtilmiş, bu tür haritaların özellikle salgın durumlarında büyük işlev görebileceği dile getirilmiştir.
- Suyun klorlanması aşamasında köy muhtarlarından gerekli verimin ve yardımın alınmadığı, muhtarların suyun işletimi konusunda yetersiz oldukları ifade edilmiştir.

1.17 TEKİRDAĞ TOPLANTISI

Toplantı Tarihi : 07.11.2016

Katılan İller : Tekirdağ, Kırklareli, Edirne

Katılımcı Sayısı : 71

Moderatör : Dr. Hüseyin İLTER

- Suların klorlanması konusunda Sağlık Bakanlığının kampanya başlatması ve kamu spotları yayınlaması önerilmiştir.
- Istranca Dağları'nda taş ocaklarının olduğu ve bu taş ocaklarının sulara zarar verdiği bunlarla ilgili Sağlık Bakanlığı'ndan destek beklendiği ifade edilmiştir.
- İçme-kullanma suları konusunda her bölgenin farklı sorunları olduğu, bu kapsamda yapılan toplantılarla sorunların kategorize edilerek bölgesel bazda eylem planları hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.
- İçme-kullanma suları konusunda sorumluluğunu yerine getirmeyenlere yaptırım uygulanması gerektiği dile getirilmiştir.

1.18 BALIKESİR TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 09.11.2016
Katılan İller	: Balıkesir, Çanakkale, Bursa
Katılımcı Sayısı	: 44
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Yeni yapılan mevzuat düzenlemesiyle debimetre ile çalışan cihazların kullanılma zorunluluğu getirildiği, bu durumda bütün cihazların değiştirilmesi gerektiği, debimetredeki cihazlarla klor ölçümü yapıldığında sıkıntı olabileceği ve bu cihazların sahaya uymadığı, bunun iyi düşünülmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- İçme kullanma suları uygunsuzluklarının çoğunlukla köylerden kaynaklandığı, il merkezlerinde fazla sıkıntı olmadığı belirtilmiştir.
- Su kaynağı olarak barajlardan su alan belediyelere öneri olarak barajdan üstten alma yönteminin iyi bir yöntem olduğu, buna dikkat edilmesi gerektiği dile getirilmiştir.
- Su havzalarının korunmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiği önerilmiştir.

1.19 İZMİR TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 10.11.2016
Katılan İller	: İzmir, Manisa, Uşak
Katılımcı Sayısı	: 40
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Su havzalarının korunmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiği, tatlı suların denize dökülmeden göletler ve barajlarda depolanması konusunda gerekli çalışmalar yapılması önerilmiştir. Bu şekilde hem yeraltı su seviyesinin de yükseleceği hem de su taşkınlarının önlenebileceği belirtilmiştir.
- KÖYDES kapsamında İl Özel İdarelerine gelen maddi kaynakların yetersiz olduğu, işletmenin muhtarlıklara devredildiği dolayısıyla yapılan işlerin bedelinin alınamadığı ifade edilmiştir.
- İçme-kullanma sularının analiz ücretlerinin yüksek olduğu, analiz ücretleri ile ilgili sıkıntının giderilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- İçme-kullanma suyu şebekesinin geçeceği orman, karayolu vb. yerlerde izin işlemleriyle ilgili sıkıntılar yaşandığı, izinlendirme işlemlerinin uzun sürdüğü, konuyla ilgili Sağlık Bakanlığı'ndan destek beklentileri dile getirilmiştir.
- Su depolarının kamulaştırılması ile ilgili sorunlar olduğu, depolara koruma alanlarının gerçekleştirilmesinde sıkıntılar yaşandığı, buna yönelik kamulaştırma ile ilgili sorunların hızlı çözülmesi gerektiği belirtilmiştir.

1.20 MUĞLA TOPLANTISI

Toplantı Tarihi	: 11.11.2016
Katılan İller	: Muğla, Aydın, Denizli
Katılımcı Sayısı	: 35
Moderatör	: Dr. Hüseyin İLTER

- Belediyelerin, analiz sonuçlarını ÇSBYS sisteminde gördüklerine dair sistemde bir modül geliştirilmesinin uygun olacağı, bu şekilde iletişimin hızlı şekilde sağlanabileceği ve uzun yazışmalara gerek kalmayabileceği belirtilmiştir.
- İllerde görülen uygunsuzlukların çoğunun sadece tek parametreden (1 koliform veya bulanıklık) kaynaklandığı ve bu şekilde uygunsuzluk oranlarının yükseldiği, buna yönelik mevzuat düzenlenmesi istenmiştir.
- Apartmanlarda baca temizliği ile ilgili belge alındığı, aynı işlemlerin bina içi depolara da uygulanabileceği ifade edilmiştir.
- Muğla Büyükşehir Belediyesi personeli il ve ilçe Hıfzıssıhha kurullarına Büyükşehir belediyelerinin temsil edilmediği, buralarda Büyükşehir Belediyesinden de mutlaka temsilcilerin alınması talep edilmiştir.

BÖLÜM 2

İÇME KULLANMA

SULARIYLA İLGİLİ YAPILAN

ÇALIŞMALAR

2. İÇME KULLANMA SULARIYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1.1 Ulusal Su ve Sağlık Kongresi

Kurumumuz tarafından Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi ile işbirliği içerisinde 26-30 Ekim 2015 tarihleri arasında Antalya’da Uluslararası Katılımlı Ulusal Su ve Sağlık Kongresi düzenlenmiştir. Kongre Sonuç bildirgesi aşağıdaki şekilde yayımlanmıştır.

Ulusal Su ve Sağlık Kongresi Sonuç Bildirgesi:

“Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi işbirliğinde 26-30 Ekim 2015 tarihleri arasında düzenlenen Uluslararası Katılımlı Ulusal Su ve Sağlık Kongresi başarı ile tamamlanmıştır.

Kongremizde içme-kullanma suları, ambalajlı sular (doğal kaynak suları, içme suları ve mineralli sular), yüzme suları, yüzme havuzları, atık sular, kaplıcalar, su ürünleri, su kirliliği, su kaynaklarının korunması, afetlerde su yönetimi, toplu yaşam alanlarında su, su kalitesinin izlenmesi ve laboratuvarlar, ulusal ve uluslararası su mevzuatı gibi konular; kısaca SUYA DAİR HER ŞEY ele alınmıştır.

Kongremize değişik branşlardan (başta halk sağlığı, su ürünleri mühendisliği, çevre mühendisliği, gıda mühendisliği, biyoloji, kimya vb) akademisyenler; pek çok Bakanlık, kamu kurum/kuruluşu, belediye, il özel idaresi, su ve kanalizasyon idaresi uzmanları ve çalışanları; Sağlık Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı personeli; sivil toplum kuruluşları ve ilgili sektör temsilcileri katılım sağlamıştır.

Ülkemizden Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı başta olmak üzere otuz yakın kamu kurum ve kuruluşu ile sivil toplum kuruluşu kurumsal olarak kongremizi desteklemiş, ayrıca birçok özel sektör kongremizin organizasyonuna katkıda bulunmuştur.

Kongremizde başta Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Çevre ve Sağlık Avrupa Merkezi'nden olmak üzere, 8 ülkeden konuşmacı yer almıştır. Kongremize davetli konuşmacılar dışında 7 farklı ülkeden poster ve sözlü bildirimler ile katılım sağlanmıştır.

Kongremizde ulusal ve uluslararası düzeyde 1050 katılımcı yer almış, eş zamanlı olarak üç salonda 26 oturum ve 3 konferans düzenlenmiş, panellerde toplam 116 konuşmacı sunumlarını gerçekleştirmiştir. Kongre öncesinde bir günlük "Uygulamalı Su Mikrobiyolojisi Eğitimi" düzenlenmiş, bu eğitime 36 kişi katılmış ve kendilerine katılım belgesi verilmiştir.

Ayrıca belediye çalışanlarına yönelik yarım günlük "Depo Temizliği ve İçme Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu Eğitimi" düzenlenmiş, 142 belediye ve halk sağlığı müdürlüğü çalışanı bu eğitime katılmış ve kendilerine katılım belgesi verilmiştir. Her iki eğitim de yoğun ilgi ile karşılanmıştır.

Kongremize 160 bildiri gönderilmiş, 66 bildiri sözlü bildiri oturumlarında sunulmuş, 94 bildiri ise kongre süresince poster alanında katılımcıların inceleyebilmesi için asılı kalmıştır.

Kongremizde, kongrelerde düzenlenen etkinlikler açısından bir ilk gerçekleştirilmiştir. Toplumun "su" konusuna ilgisini çekebilmek, kongre tamamıyla uyumlu bir sanatsal bir etkinliğe yer verebilmek amacıyla Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) onaylı ve destekli "Suya Dair Her Şey Konulu Fotoğraf Yarışması" düzenlenmiştir. Yarışmaya 425 katılımcının 1344 fotoğrafı ile rekor bir katılım olmuştur. Dereceye giren fotoğraf sahiplerine Kongrede ödülleri sunulmuş, 35 fotoğraf Kongre süresince sergi alanlarımızda sergilenmiş ve bu sergiye kongre katılımcıları büyük bir ilgi göstermişlerdir.

Suyun Anadolu Kültürü'ndeki yerini ve yansımalarını gösteren önemli eserleri bünyesinde bulunduran "Adell Anadolu'da Su Kültürü" isimli resim sergisi de kongre süresince fuaye alanlarında katılımcılarımızla buluşmuştur.

Kongremiz bilimsel oturumlarında ortaya çıkan ve vurgulanan görüşler ise şunlardır:

Su, insan yaşamı için vazgeçilmezdir. Dünya Sağlık Örgütü'nce 1978 yılında Kazakistan'ın başkenti Alma ata'da açıklanan Temel Sağlık Hizmetleri Bildirgesi'nde devletlerin toplumlarına sunacakları olmazsa olmaz sağlık hizmetlerinden birisi olarak kabul edilen "en az bakım" kavramı içerisinde yer alan "Temiz Su Sağlanması ve Sanitasyon" ilkesi, dünyadaki her insanın temiz ve güvenli suya ulaşımının bir insan hakkı olduğu vurgusunu da yapmaktadır.

Su, hem günümüz hem de gelecek nesiller adına her türlü kirletici ve tehlikelerden korunması gereken bir madde ve varlıktır.

Su çevresel faktörlerden hızlı ve fazla etkilenen, bu nedenle kendisinin de temas ettiği su ürünlerini, tarımsal ve hayvansal ürün ve gıdaların kalitesini ve sağlıklı oluşunu önemli düzeyde etkileyen bir varlıktır. Suyun korunması bu nedenle önemli ve zorunludur.

Yeraltı ve yüzeyel suların korunması, suyun insan yaşamına kattığı her türlü değerlerin sürdürülebilmesi için tüm kamu ve özel kurum/ kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları vb. çok paydaşlı sağlık sorumluluğu çerçevesinde hareket etmelidir. Bu anlamda Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumunca hazırlanan "Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı" iyi bir rehber ve yol gösterici olacaktır.

Bu rehberin güncel koşullara göre yenilenmesi ve geliştirilmesi yine çok paydaşlı olarak sürdürülmelidir. Su ile ilgili tüm tarafların aynı amaç doğrultusunda birlikte çalışmasının zorunlu ve yadsınamaz olduğu açıktır.

Bu nedenle devletin, suyun korunması, suyun toplumun her kesimine, yaşanan ve çalışılan yerlere temini, ulaştırılması, kullanımı ve atık suların bertarafı ve yeniden kazanımını

planlama, düzenleme, yapma ve yapılmasını sağlamada ciddi görevi vardır. Devlet bu görevi kamu ve özel kurum/kuruluşları organize ederek yapmaktadır ve daha iyisi için çaba göstermektedir. Devlet adına bu görevi yerine getiren merkezi ve yerel yönetimler geliştirdikleri ve uyguladıkları tüm politikalarda sağlığı önceliklendirmelidir. Sağlığı etkileyen en önemli faktörlerden olan su, bu kapsamda ele alınmalıdır.

Merkezi ve yerel yönetimlerde su ile ilgili yönetim mekanizması yeniden ele alınmalıdır. Bu konuda büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi bir ildeki içme-kullanma ve atık suların yönetimine ilişkin tüm iş ve işlemlerin bu konuda yetkilendirilmiş ve görevlendirilmiş tek bir yönetimce yapılmasının ciddi yararları görülmüştür. Bu nedenle büyükşehir belediyesi olmayan illerde de benzer bir yönetsel yapı kurularak o ilde suyun tek bir merkezden yönetilmesi yararlı olacaktır.

Yerel yönetimlerin topluma sağlıklı, temiz, güvenli ve kesintisiz içme- kullanma suyu temin etme ve ulaştırma sorumluluğu ve zorunluluğu vardır. Yerel yönetimler musluktan akan suyun kuşku duyulmaksızın içme ve kullanmaya uygun olmasını sağlamalıdır. Halkın musluktan akan suyu içme-kullanma suyu olarak güvenle kullanması için de şebeke suyuna olan güvenin tazelenmesi, yerel yönetimlerin en temel görevlerindedir. Yerel yönetimler bu görevi yerine getirebilmek için çaba göstermelidirler. Yerel yönetimlerin bu konuyu atık suları da içerecek biçimde öncelikli olarak ele alması, planlaması, uygulaması ve geliştirmesi gerekmektedir.

Su kaynaklarının korunması, su depolarının iyileştirilmesi, bakım ve temizliği ve sürdürülebilir dezenfeksiyon güvenli su temininde önemli sorunlardır. Bunların iyileştirilmesine yönelik belediyeler ve il özel idareleri gerekli adımları atmalı, su öncelikli gündem maddesi olarak belirlenmelidir.

İçme suyu ve atıksu arıtım tesisleri yeni teknolojik yaklaşımlar, amaca uygunluk, işletme yöntemleri ve finansman açısından gözden geçirilmeli, sürdürülebilir modeller geliştirilerek yerel yönetimlerce kurulması ve işletilmesi ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır.

Suyun yönetiminde, özellikle yerel yönetimler olmak üzere su ve sağlık ilişkisinin söz konusu olduğu tüm alanlarda, profesyonel, eğitilmiş, nitelikli, yetkili ve yeter sayıda personel görevlendirilmesi zorunludur. Bu anlamda kamusal alanlarda su ile ilgili profesyonellerin örgün ve sertifika eğitimleri ile yetkilendirilmesi, görev yapan personelin etkin ve sürekli hizmet içi eğitimlerinin düzenlenmesi gereklidir. Ayrıca istihdam politikalarında meslek profesyonellerinin ve sertifikalandırılmış personelin istihdamına gereksinim vardır.

Her alanda faaliyet gösteren özel sektör su kaynaklarının ve suyun korunmasında sorumluluk sahibidir. Bu sorumluluklar, ekonomik değerler nedeniyle göz ardı edilmemelidir. Sürdürülebilir su kaynakları herkes için gereklidir.

Suyun sağlık üzerine etkileri ve su ile ilişkili hastalıklar konusunda çok merkezli, çok sektörlü bilimsel epidemiyolojik çalışmalara gereksinim vardır. Bu çalışmaların planlamasında ve yapılmasında ilgili kurumlarca verilen desteklerde öncelikler sağlanmalıdır.

“Su” konusunda çalışan kamu ve özel tüm kurum ve kuruluşlar suyun kalitesinin izlenmesinde, kirliliğin önlenmesinde ve giderilmesinde çağdaş ve bilimsel olarak güvenilirliği gösterilmiş teknik ve teknolojileri kullanabilmelidir. Bu tekniklerin kullanılmasında TÜBİTAK, üniversite ve enstitüler gibi kurum/kuruluşların bilimsel görüşü ve desteği yol gösterici olmalıdır.

Ülkemizin su zengini olmadığı, aksine su fakiri ülkeler arasında olduğu üzücü bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimlerin kayıp kaçak sorunlarına yönelik çözüm önerileri geliştirmeleri, sanayi ve tarımsal amaçlı su kullanımının

düzenlenmesi/sınırlandırılması, halkın da verimli su kullanımına ilişkin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

İçme-kullanma suları dezenfeksiyonunda klor kullanımı en etkili yoldur. Klor kullanımı sonucunda ortaya çıkan yan ürünlerin kanserojen etkisinin olmadığı birçok uluslararası kuruluş tarafından kanıtlanmıştır ve bu ürünler organik kirliliğin azaltılması ile önlenebilir.

Ambalajlı suların toplum sağlığı açısından öneminin farkında olduğumuz, kongre boyunca yapılan bildirimlerde vurgulanmıştır. Ambalajlı sular özellikle şebeke sistemi bulunmayan yerlerde ve acil/afet durumlarında topluma sağlıklı içme kullanma suyu ulaştırılması çabalarında önemli bir açığı kapatmaktadır.

Ambalajlı su üretim aşamalarında otokontrol mekanizması işletilmeli ve güçlendirilmelidir. Ambalajlı su ürünlerinin ambalajlarında çevre ile dost ve geri dönüşümü mümkün olan ürünlerin geliştirilmesi ve kullanılmasının sağlanması gelecek nesiller ve suyun korunması açısından önemlidir.

Yerel yönetimler afetlere karşı su yönetim politikalarını önceden belirlemelidir.

Termal suların entegre sistemlerle tek bir merkezden yönetilmesi örneklerinin yararları ortadadır. Bir yerleşim yerinde farklı termal su kaynaklarının farklı işletmelerce kullanılmasının olumsuzlukları ortaya konulmalı ve konu hakkında mevzuat çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca termal suların reenjeksiyonu ile termal atıksulara yönelik arıtma sistemleri zorunlu hale getirilmelidir.

Gerek toplum sağlığı gerekse sağlık turizmi açısından önem taşıyan termal tesislerde genel hijyen ve su güvenliği kuralları gözden geçirilmeli ve dikkatle takip edilmelidir.

Hastane, okul, rekreasyon alanları, yurtlar, AVM, spor tesisleri vb. tüm toplu yaşam alanlarında özellikle musluklardan akan temiz ve güvenli içme kullanma suyu temini, atık suların adı geçen toplu yaşam alanlarına uygun biçimde bertarafınının, arıtma ve geri kullanımlarınının sağlanması çalışmaları hızla ülke geneline yayılmalıdır.

Güvenli su temininde şebeke sistemleri kadar bina içi su yapıları da önemlidir. Bina içi su yapılarına yönelik mevzuat düzenlemelerine ihtiyaç vardır.

DSÖ iklim değişikliğini önümüzdeki yüzyıl için en büyük sağlık riski olarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda iklim değişikliğinin su kaynakları üzerine olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik önlemler alınmalıdır.

Yüzme havuz sularına yönelik denetim mekanizması güçlendirilmelidir.

Siyanotoksinler yüzme suları dışında içme ve kullanma suları açısından da değerlendirilmelidir.

Hastanelerde su ve atıksu yönetimine ilişkin yeni yaklaşımlara ve yöneticilerin bilgilendirilmesine ihtiyaç vardır.

Suyun kültürlere, kültürlerin de suyun algılanmasına etkisi söz konusudur. Bilinçli toplum oluşturma çabalarında "su dostluğu" kavramı üzerinde durulabilir.

Su, sadece ulusal çaba ve çalışmalarla yönetilemez. Uluslararası işbirliği kaçınılmaz ve zorunludur.

Uluslararası katılımlı ulusal nitelikli yapılan bu kongre uluslararası hale getirilmeli, yine birçok kurum ve kuruluşun desteği ile gelenekselleştirilmelidir. Özellikle kurs, interaktif ve uygulamalı eğitimler ile su ile ilgili sahada aktif olarak çalışan kişilere / personellere de söz hakkı verilmelidir. Kongre bu anlamda gelişerek büyümelidir.

Ülkemizde suya dair her şeyin konuşulduğu ilk organizasyon olan kongrenin tüm taraflar açısından amacına ulaşmış olduğunu görmenin gururunu yaşıyoruz.

Kongre düzenleme kurulu olarak Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi başta olmak üzere Uluslararası Katılımlı Su ve Sağlık Kongresi'ne emeği geçen herkese, Bilim Kurulu üyelerine, tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile tüm kongre katılımcılarına teşekkür ederiz.”

Kongre Düzenleme Kurulu

2.1.2 Uluslararası Su ve Sağlık Kongresi

T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, T.C. İstanbul Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi işbirliğinde, 13-17 Şubat 2017 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenmesi planlanmaktadır.

İçme kullanma suları, ambalajlı sular (doğal kaynak suları, içme suları ve mineralli sular), yüzme suları, yüzme havuzları, tarımsal amaçlı su kullanımı, atık sular, kaplıcalar, su ürünleri, afetlerde su yönetimi, toplu yaşam alanlarında su, su kalitesinin izlenmesi gibi konuların ele alınacağı kongrede, katılımcı hedef kitlesi olarak üniversiteler, belediyeler, il özel idareleri, ambalajlı su üreticileri ve sanayicileri, su ürünleri üretici ve satıcıları, sukalitesi izlemesi yapanlar belirlenmiştir. Kongrede İstanbul, Antalya, Samsun, Kayseri, Kocaeli ve Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlarının katılacağı bir panel düzenlenmesi planlanmaktadır.

Büyükşehir Belediye Başkanları Kongremizde

Menderes TÜREL	Dr. Kadir TOPBAŞ	Mustafa ÇELİK	İBRAHİM KARROSMANOĞLU	Yusuf Ziya YILMAZ	Dr. Orhan Fevzi GÜMÜRKÇÜOĞLU
Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı	Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı	Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı	Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Türk Dünyası Belediyeler Birliği Başkanı	Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı	Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı

* Belediye Başkanları, illere göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

13-17 Şubat 2017 tarihleri arasında Antalya RixosSungateHotel'de gerçekleştirilecek olan 2. Uluslararası Su ve Sağlık Kongresinde, kongreye katılım sağlayan belediye personeline yönelik “Su Depolarının Temizliği ve İçme - Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu” bir eğitim de verilmesi planlanmıştır.

Kongre kapsamında “Su” konusunda farkındalık yaratmak amacıyla Türkiye genelindeki resmi ve özel tüm ilkökul ve ortaokul kategorilerinde "Suya Dair Her Şey" temalı resim ve kompozisyon yarışmaları, "Suya Dair Her Şey" temalı fotoğraf yarışması ve Prof. Dr. Çağatay GÜLER'in arşivinden “Dünyadan Su Kuleleri Fotoğraf Sergisi” etkinlikleri de düzenlenmesi planlanmaktadır.

2.2 Su Sanitasyonunun Önemi ve Su Sanitasyonunda Yerel Yönetimlerin Rolü Toplantısı

Su Sanitasyonunun Önemi ve Su Sanitasyonunda Yerel Yönetimlerin Rolü Toplantısı 16 - 18 Kasım 2016 tarihinde Antalya İlinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıya, 81 ilden 46 Vali Yardımcısı, 97 Belediye Başkanı veya Başkan Yardımcısı, 33 İl Özel İdaresi Genel Sekreteri veya Genel Sekreter Yardımcısı, 14 Su ve Kanalizasyon Müdürü veya Müdür Yardımcısı, 100 Halk Sağlığı İl Müdürlüğü Yetkilisi, 23 Belediye Yetkilisi ve 24 Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü Yetkilisi olmak üzere toplam 337 kişi katılım sağlamıştır.

Toplantıda halk sağlığının korunmasında güvenli içme kullanma suyu temini, şehir ve köy içme kullanma suyu temininde yerel idarelerin rolü ve sorumluluğu, şehir ve köy içme kullanma suyu izleme çalışmaları, Türkiye'deki içme suyu kaynakları ve arıtım tesislerinin değerlendirilmesi, içme kullanma sularında analiz hizmetleri, su sistemlerine yönelik planlamalar, içme kullanma suyu sanitasyonu çalışmalarında hizmet alımı, içme kullanma suyu arıtım teknolojileri, arıtım sistemi seçiminin nasıl yapılması gerektiği, içme kullanma suyunda dezenfeksiyon, online bakiye klor takibi çalışmaları, grup sularının yönetiminde iyi uygulamalar, içme kullanma suyu elde edilen yüzeysel sularda siyanobakteri potansiyeli konuları ele alınmıştır.

Toplantının açılış konuşmalarını Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Kemal BAŞARALI ile Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Eyüp GÜMÜŞ yapmıştır. Sn. BAŞARALI konuşmalarında suyun canlı hayatı ve yaşamsal faaliyetler için elzem olduğunu, tüketime sunulan suyun sağlıklı ve güvenli olması gerektiğini belirterek dezenfeksiyonun önemine işaret etmiş, su güvenliğinin çok sektörlü bir konu olduğunu ve sıkı işbirliği gerektirdiğini dile getirmiştir.

Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Eyüp Gümüş yaptığı konuşmada, Bakanlık olarak sağlık alanında önemli yatırımlar gerçekleştirildiklerini belirterek, sağlıkta dönüşümde ikinci aşamaya geçildiğini, bu noktada koruyucu sağlık hizmetlerine daha fazla önem verileceğini ifade etmiştir. Bu noktada güvenli su sağlamanın koruyucu sağlık hizmetlerinin en önemli başlıklarından biri olduğunu özellikle vurgulamıştır. Bu kapsamda Türkiye'de içme-kullanma suyunda klorlama sisteminin kurulması, işletilmesinin yerel yönetimler ve il özel idarelerinin sorumluluğunda olduğunu, Bakanlık olarak bunun kontrolünü yaptıklarını dile getirmiştir.

Depolar ve şebeke sisteminden vatandaşın musluğuna kadar suyun sağlıklı gitmesinin yerel yönetimlerin ve il özel idarelerinin görevlerini oluşturduğunu belirtmiştir. Su kirliliğinden dolayı yakın zamanda salgınların yaşandığını, bu tür salgınların önlenmesi amacıyla suların sürekli ve düzenli olarak klorlanmasının gerekliliğini dile getirerek, Bakanlıkça da konuyla ilgili çalışmalar yapıldığını vurgulamıştır.

Sürekli eğitimler verilerek, suyu sağlıklı hale getireceklerini anlatan Sn. Gümüş, özellikle bazı bölgelerde suyla ilgili bulaşıcı hastalıkların oranlarında artışlar olduğuna işaret etmiştir. Yeni bir sistemle Türkiye'deki bütün suların, depoların, şebekelerin, Bakanlıkça izlenmesinin zorunlu hale geldiğini ve bu sistemin kurulacağını dile getirmiştir. Ankara'dan Türkiye'nin her yerindeki suların kalitesinin izlenmesi ve bu şekilde ilgili yerel yönetimlerin uyarılması gerektiğini, işini yapmayan yerel yönetimlerle ilgili suç duyurusunda bulunacaklarını ifade etmiştir. Konuyla ilgili parti ayrımı yapmaksızın suç duyurusunda bulunup, gerekli cezaların verilmesi konusunda çalışmalar yapacaklarını vurgulamıştır. Bunun yapılması gerektiğini aksi takdirde hastalarla karşı karşıya kalınacağını bu nedenle konunun tüm paydaşlarla masaya yatırılması gerektiğini belirtmiştir. Eksikliklerin tamamlanıp 2017 yılı için 'Sağlıklı Su Yılı' önerisinde bulunmuştur ve Bakanlık olarak gerekli adımları atmaya hazır olduklarını vurgulamıştır.

Açılış konuşmalarından sonra Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığından Prof. Dr. Sayın Çağatay GÜLER tarafından "Toplum Sağlığının Korunmasında Güvenli Su Temini" konulu sunum gerçekleştirilmiştir. Sayın GÜLER sunumunda kısaca suyun başlıca kullanım alanlarının;

- İçme suyu ve yemek pişirme,
- Kişisel temizlik, yıkanma ve bulaşık yıkama,
- Ev temizliği,
- Isıtma ve hava koşullandırma,
- Kentsel sulama,
- Sokakların temizlenmesi,

- Mesire etkinlikleri, yüzme havuzları ve oyun alanlarının sulanması,
- Süsleme amaçlı, çeşmeler, havuzlar, fiskiyeler vb,
- Su gücünden elektrik elde etme ve buhar gücü sağlanması,
- Ticari ve endüstriyel amaçlar, endüstriyel süreç suyu ve soğutma,
- Yangın söndürme ve korunma,
- Atıkların uzaklaştırılması gibi hususlar olduğunu vurgulayarak su kaynakları planlanırken “ortalama günlük talebe” (averagedailydemand) göre değil “en yüksek su kullanım gününe” (maximumdailyusage) göre, şebekenin de günün pik talebini sağlayacak biçimde planlanması gerektiğine işaret etmiştir.

Prof. Dr. Güler, su ile bulaşan “su bulaşık hastalıklar, kolera ve diğer ishaller hastalıklar, su değdi hastalıklar sudan gelen hastalıklar, su kıt hastalıklar gibi birçok hastalığın olduğunu, civa ve arsenik gibi bazı ağır metal kirliliklerinin de çevreyi ve toplum sağlığını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Şebeke sistemindeki çapraz bağlantıların, dezenfeksiyon yetersizliğinin, dezenfeksiyona yerel idarelerin gerektiği kadar önem vermemesinin, şebeke sistemindeki çatlak ve patlakların geri emilim nedeniyle suyun kalitesini olumsuz yönde etkilediğine işaret etmiştir. Su uygunsuzluklarından en çok çocuk ve yaşlı nüfusun etkilediğini vurgulayarak kaynak ve depo gibi su yapılarının temizliğinin belirli dönemlerde yapılmasının gerektiği yönünde görüşlerini bildirerek, konunun halk sağlığının korunması için önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca konut, okul, hastane gibi binalardaki iç şebeke sistemine de değinerek eski binalardaki boruların yenilenmesinin gerektiğini de vurgulamış, zira suyun özellikle mikrobiyolojik ve kimyasal uygunsuzluklarında bu hususların önemli olduğunu ifade etmiştir.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kurum Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Sayın M. Kemal BAŞARALI tarafından “Türkiye’de İçme Kullanma Suyu İzlemi ve Mevcut Durum Değerlendirmesi” konulu sunum gerçekleştirilmiştir. Sayın BAŞARALI sunumda, suyun temin edilmesinde yerel idarelerin, denetim ve kontrollerinin ise Sağlık Bakanlığının görev ve sorumluluğunda olduğunu ifade ederek içme kullanma suyu izleme çalışmaları hakkında bilgi vermiştir. Bu kapsam da ülke genelinde suyun kaynak, arıtma tesisi, su depoları ve izleme noktalarına varıncaya kadar içme kullanma suyu envanterinin çıkartıldığını, 2015 yılı içinde

yaklaşık 38 bin denetim, 128 bin kontrol izlemesi amaçlı su numunesi alındığını, denetim izlemesinde 52, kontrol izlemesinde ise 14 parametrenin analiz edildiğini bu parametreler içinde fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik parametreler yönünden değerlendirildiğini ifade etmiştir.

Sudaki mikrobiyolojik kirlilik nedenlerinin şebeke sisteminde meydana gelen bakım ve onarım çalışmalarının, kaynak ve depolarda koruma alanları oluşturulmaması, su ile temas eden yüzeylerdeki uygunsuzluklar, izinsiz su kullanımı, suyun dezenfeksiyonundaki aksamlar gibi hususlar olduğunu belirtmiştir. Söz konusu olumsuzlukların en az düzeye indirilmesi için Kurum tarafından bölgesel değerlendirme toplantıları, sağlık personeline yönelik hizmet içi eğitimler, ulusal su ve sağlık kongresi ve yerel düzeyde belediye ve il özel idarelerine yönelik ziyaret toplantıları yapıldığını ifade etmiştir.

Söz konusu faaliyetlerin içme-kullanma sularının dezenfeksiyon yetersizliği ile mikrobiyolojik uygunsuzlukların azaltılması yönünde atılan önemli adımlar olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca söz konusu uygunsuzlukların insan sağlığını olumsuz yönde etkilediğine işaret ederek aynı zamanda sağlık harcamalarını da artırdığını ifade etmiştir. Belirtilen bu olumsuzlukların giderilmesi için ilgili paydaşların işbirliği içinde çalışmalarının önemini vurgulamıştır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığın-Su Yönetimi Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcısı Sayın Dr. Yakup KARAASLAN tarafından da “Türkiye’deki İçme Suyu Kaynakları ve Arıtım Tesislerinin Değerlendirmesi Projesi” konulu sunum yapılmıştır. Sayın Karaaslan, sunumda dünya ve ülkemizdeki mevcut su kaynaklarının durumu hakkında bilgi vererek aslında Türkiye’nin gelecek on yıl içinde su fakiri ülkeler arasında yer alacağını ifade etmiştir. Bu nedenle Bakanlıklarının bu tip olumsuzluklarda ülkemizin en az düzeyde etkilenmesi için su kaynaklarının kalite ve miktar kullanımına yönelik “Proje” kapsamlı birçok çalışma yürüttüklerini belirtmiştir. Havza esaslı yönetim sistemi, suyun tek elden yönetimi gibi birçok yeniliklerin olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu nedenle Bakanlık olarak hedeflerinin; “Su Kanununun hayata geçirilmesi, su kaynaklarının tahsisi ile ilgili gelecekteki planlamaların iklim değişikliği etkilerini de dikkate alarak yapılması, kaynaktan musluğa su yönetiminde koordinasyonun temini, içme suyu arıtma tesislerinin dizaynında ham su kalitesinin göz önüne alınması, içme suyu ham su kalitesi belirlenirken ülkemizde kullanılan tehlikeli maddelerin göz önüne alınması, arıtma tesisi normlarının belirlenmesi, endokrin bozucu kimyasallar ve siyanotoksinler için arıtma çalışmalarının yapılması, Ulusal Su Bilgi Sisteminin hayata geçirilmesi ve suyla ilgili bilgilere başta Kamu Kurumları olmak üzere ulaşılması” şeklinde olduğunu ifade etmiştir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığından Prof. Dr. Sayın Murat TOPBAŞ’ın oturum Başkanlığında;

Mersin Vali Yardımcısı Sayın Cemal YILDIZER “Güvenli İçme-Kullanma Suyu Temininde Mülki İdarelerin Görev ve Sorumlulukları” konulu sunum yapmıştır. Sayın YILDIZER sunumunda içme-kullanma suyu temin edilmesinden Belediye mücavir alanlarında Belediyelerin, belediye mücavir alanı dışında ise il özel idarelerinin sorumlu olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda güvenli su temininde Mülki İdare amirlerinin rolü ve sorumluluklarının önemine değinmiştir.

Kırklareli Halk Sağlığı Müdürü Sayın Dr. Çiğdem CERİT “Halk Sağlığı Gözüyle Güvenli İçme-Kullanma Suyu Temini” konulu sunum yapmıştır. Sunumda özetle; güvenli su kavramı, dünyada ve Türkiye’de su potansiyeli, bütüncül su kaynakları yönetimi sistemi, su kirleticileri, su ve hastalık ilişkisi, Coğrafi Bilgi Sistemi, erken uyarı ve yanıt sistemi, şehir sağlığı yaklaşımı gibi konulara değinmiştir. Bu kapsamda sağlıklı ve güvenli su temini için su arıtma tesislerinin yapılması, yer üstü ve yeraltı su kaynaklarının korunması, suyun miktar ve

kalite olarak izlenmesi, su şebekelerinin bakım ve onarımının takip edilmesi, denetim ve kontrollerin zamanında yapılması, su kaynaklarının, bütün boyutlarıyla ele alınması ve havza temelli bir yaklaşım sergilenmesinin gerekliliğini dile getirmiştir.

Sivas Belediye Başkanı Sayın Sami AYDIN “Şehirlerde İçme-kullanma Suyu Temininde Belediyelerin Yaşadığı Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri” konulu sunum yapmıştır. Sayın Belediye Başkanı sunumda şebeke suyundaki kayıp ve kaçaklardan, şebeke sisteminde kullanılan borulardan, su deposu uygunsuzlukları ve yönetiminden bahsetmiştir, Sivas’ın içme-kullanma suyu alt yapısının tamamının yenilendiğini, 2015 yılında yeni tesislerin devreye alınmasıyla beraber şehir nüfusunun tamamının artırılmış suya kavuştuğunu ve kent merkezinde bulunan derenin ıslah çalışmaları yapıldığını belirtmiştir. Diğer taraftan içme suyu dezenfeksiyonu için arıtma tesisinde hipoklorit üretimi yapılarak suyun dezenfekte edildiğini ifade etmiştir. Ayrıca atık su arıtım tesisinde şehir atık suyunun arıtmadan sonra Kızılırmak nehrine verildiğini, yağmur suyu için de ayrı bir hat yapıldığını belirtmiştir. Yapılan tüm çalışmaların sağlıklı ve güvenli su temininde önemli olduğunu vurgulamıştır.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Strateji Geliştirme Daire Başkanı Sayın Yavuz ATEŞ “İçme-Kullanma Suyu Analiz Ücretleri ve Mahsuplaşma” konulu sunumu yapmıştır. Sayın ATEŞ tarafından yapılan sunumda, Kanuni düzenlemelerde yapılan değişikliklerle içme-kullanma suyu analiz ücretlerinin il özel idareleri tarafından ödenmesinin zorunlu hale getirildiğini, analiz ücretlerinin tahsil edilmediği takdirde Sayıştay tarafından yaptırım uygulanabileceğini ifade etmiştir. Mahsuplaşmaya dönük olarak ise belediyeler ile sırasıyla halk sağlığı müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü ve kamu hastaneleri genel sekreterlerinin su bedelleri ile karşılıklı olarak mahsuplaşması gerektiğini vurgulamıştır.

Toplantının 2. günü Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Halk Sağlığı Laboratuvarları Daire Başkanlığında görevli Ziraat Mühendisi Sayın Recep UZUN’un “İçme Kullanma Suyu Analiz Hizmetleri” başlıklı sunumuyla başlamıştır. Sayın Uzun, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu bünyesinde faaliyet gösteren halk sağlığı laboratuvarlarının vermiş olduğu hizmetler hakkında bilgiler aktarmıştır. Ayrıca içme kullanma sularında yapılan analiz ücretleri konusunda bilgi paylaşımında bulunmuştur.

Günün ikinci sunumunu İLBANK İçme Suyu Şebeke ve Arıtma Uygulama Müdürü Sayın Hakan ÇELİK “Su Sistemlerine Yönelik Planlamalar” başlığında yapmıştır. Sayın Çelik öncelikle İLBANK’ın yapılması ve faaliyetleri konusunda açıklamalar yapmıştır. Belediyeler ve il özel idarelerine vermiş oldukları etüt ve projelendirme hizmetleri hakkında bilgi vermiş, yapmış oldukları çalışmaları teknolojik ve güncel gelişmeler çerçevesinde revize ettiklerini ifade etmiştir.

Günün üçüncü sunumu Balıkesir Büyükşehir Belediyesi BASKİ İçme Suyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanı Sayın İzzet GÜNAL tarafından yapılmıştır. Sayın Günal “İçme kullanma Suyu Sanitasyonu Çalışmalarında Hizmet Alımı” başlıklı sunumda tüm depoları hizmet alımı yöntemiyle elden geçirdiklerini, fiziki koşulları iyileştirdiklerini, depoların temizliklerini yaptırdıklarını, dezenfeksiyon (klorlama) işlemlerinin kesintisiz ve sürekli takibini yaptırdıklarını belirtmiştir. Bu kapsamda tüm depolara kimlik kartı çıkarttıklarını, tüm fiziki durumlarını ortaya koyduklarını ve her depoyla ilgili kodları kendi sistemlerine aktardıklarını ifade etmiştir.

Sabahki oturumun son sunumunu Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Sayın Murat TOPBAŞ yapmıştır. “İçme Kullanma Sularında Dezenfeksiyon” konusunda Sayın Topbaş, sağlıklı ve güvenli su kavramı, suyla bulaşan hastalıklar, su sanitasyonunun önemi, suyun dezenfeksiyonu ve kullanılan dezenfektanlar hakkında bilgilendirmeler yapmıştır. Özellikle halk arasında yerleşmiş olan klorlu suyun sağlığa zararlı olduğu ve kanser yaptığı yönündeki yanlış algı konusunda

literatüre dayalı önemli bilgilendirmelerde bulunmuştur. Bu kapsamda IARC (Uluslararası Kanser Araştırma Enstitüsü) tarafından klorun karsinojenik maddeler arasında yer almadığına ilişkin yayını katılımcılarla paylaşmıştır.

İkinci gün öğleden sonraki bölümde oturum başkanlığını Prof. Dr. Sayın Çağatay GÜLER'in yapmış olduğu "Köy İçme Kullanma Suyu İzleme Çalışmaları" ana temalı panel gerçekleştirilmiştir.

Panelde Çorum Mecitözü Kaymakamı Sayın Ahmet DEMİRCİ "Köylerde Güvenli Su Temininde Mülki İdarelerin Sorumlulukları" konulu sunumunda mevzuat kapsamında mülki idarelerin yetki ve sorumluluklarına değinmiştir. Şehirlerden farklı olarak köy içme kullanma suyu sistemlerinin yapımı bakımı onarımı ve sürdürülebilirliği yönünden farklı sorunların bulunduğu işaret etmiştir. Bu görevlerin il özel idareleri tarafından muhtarlara devredildiğini ancak muhtarların bu görevi yapmada yeterli personel ve finansmana sahip olmadıklarını vurgu yapmıştır.

Bartın İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Sayın İbrahim KAYIŞ "İçme Kullanma Suyu Temininde ve Sanitasyonunda İl Özel İdaresinin Rolü" konulu sunumunda mevzuat çerçevesinde il özel idarelerinin sorumluluklarına değinmiştir. İçme kullanma suyu sanitasyonunda çok başlılığın ve mevzuat çokluğunun sıkıntılara neden olduğunu vurgulamıştır.

Karabük Halk Sağlığı Müdürü Dr. Sayın Sezgin TİRYAKİ "Halk Sağlığı Gözüyle Köylere Güvenli Su Temininde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu sunumu yapmıştır. Sunumda her ne kadar ilgili tarafların mevzuatı bahane ederek su sanitasyonu konusunda aksamalara sebebiyet verse de bunun sonucunda halk sağlığı sorunlarının ortaya çıktığını ve salgınlar yaşandığını bu salgınların yaşanmaması için suyun dezenfeksiyonunun şart olduğuna vurgu yapmıştır.

Kırşehir Boğazevci Muhtarı Yakup DOĞAN "Muhtarlar Su Sanitasyonunun Neresinde" konulu sunumunda su sanitasyonu konusunda yaşamış oldukları sorunları muhtarlar açısından dile getirmiştir. İl özel idarelerinin ve kaymakamlıkların her ne kadar köylerin içme kullanma suyu dezenfeksiyonu görevinin muhtarlarda olduğunu söylese de bu işin muhtarlar tarafından yapılmasının mümkün olmadığını, muhtarların bütçesinin bulunmadığını, personel istihdamı ile ilgili ekonomik güçlerinin olmadığını ve köy halkından su paralarını tahsil edemediklerini vurgulamıştır.

İkinci gün katılımcıların dilek ve temennileriyle sonlandırılmıştır.

Toplantının 3. Günü Yıldız Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümünden Prof. Dr. Sayın Mehmet ÇAKMAKÇI'nın "İçme-kullanma Suyu Arıtım Teknolojileri, Arıtım Sistemi Seçimi Nasıl Yapılmalı" konulu sunumuyla başlamıştır. Sayın ÇAKMAKÇI sunumunda kısaca;

İçme kullanma suyu arıtımında kullanılan birçok arıtma sistemi teknolojilerinin olduğu vurgulamıştır. Arıtma sistemi seçiminde mutlaka ham su kalitesinin özelliklerinin tespit edilmesi ve tespit edilen kalite değerlerine göre arıtım sistemlerinin seçilmesi gerektiğini ifade etmiştir. İçme-kullanma suyu arıtımında basit, konvansiyonel, membranfiltrasyon, ultra filtrasyon ve ters ozmos gibi yöntemlerin kullanıldığını vurgulamıştır. Arıtma sistemlerinin işletilmesi sırasında da kullanılan kimyasalların seçimlerine ve oluşan çamurların uzaklaştırılmasına yönelik hususlara da dikkat edilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Konuşmalarının devamında arıtılan suyun dezenfeksiyon etkinliği, oluşabilecek yan ürünler ve tüketime verilen suyun kalite standartlarının İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik kriterlerinin karşılanması gerektiğini söylemiştir.

Afyonkarahisar Halk Sağlığı Müdürü Uzm. Dr. Lütfi AKGÜN “Online Bakiye Klor Takibi Çalışmaları” konulu sunumunu yaptı. Sayın AKGÜN Proje çalışmalarına 2015 yılı ocak ayında İl Genel Meclisinde bir sunum ile başladığını, yıl içinde, kaymakamlara, belediye ve özel idare yetkililerine yönelik “Bölgesel Su Güvenliği” toplantıları düzenlendiğini, kaymakamları makamında ziyaret ederek birebir toplantılar gerçekleştirildiğini vurgulamıştır. Sistemin, aslında su depolarının güvenliği ve stok takip sistemi olduğunu, klor seviyesi, depodaki su seviyesi, depo girişlerinde ihlalleri ve arıza durumlarını sms yoluyla bildirerek, gerekli tedbirin alınmasına izin verdiğini belirtmiştir.

Rize Belediyesi Başkan Yardımcısı Sayın Coşkun YEĞEN de “Grup Sularının Yönetiminde İyi Uygulamalar” konulu sunumu yapmıştır. Sayın YEĞEN sunumunda Mahalli İdareler Birliğine bağlı Rizesu Yap-İş’in amacının Rize İçme Suyu Arıtma Tesisinin kesintisiz işletilmesini sağlamak ve bu amaç doğrultusunda Birliği oluşturan Belediyelerin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarını 2031 yılına kadar temin etmek olduğunu ifade etmiştir. Tesisin 2003 yılında da faaliyete geçtiğini ifade etmiştir. Konuşmasının devamında Andon İçme Suyu Arıtma Tesisinde temel olarak durultma, filtrasyon ve klorlama işlemleri gibi ünitelerden oluştuğunu vurgulayan YEĞEN arıtılan suyun yapıldığını belirtmiştir. Proje ile sağlanan suyun Rize Merkez, Derepazarı, İyidere, Kalkandere, Güneysu, Çayeli İlçeleri, Muradiye, Çaykent, Kendirli Beldeleri ile Selimiye, Yeni Selimiye, Topkaya, Düzköy, Karayemiş, Sandıktaş, Beştepe köyleri tarafından kullanıldığını ifade etmiştir. Genel olarak Rize nüfusunun % 62’si andon suyunu kullandığını dile getirmiştir.

Aynı gün İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinden Prof. Dr. Sayın Meriç ALBAY “İçme-kullanma Suyu Elde Edilen Yüzeysel Sularda Siyanobakteri Potansiyeli” konulu sunumu yapmıştır. Sunumunda içme-kullanma suyu temin edilen birçok baraj ve göl suyunda araştırmalar yapıldığı ifade ederek, Ömerli ve Kurtboğazı gibi baraj sularında Sapanca gibi göl sularında siyanobakterilerin zaman zaman tespit edildiğini, söz konusu kaynaklara azot ve fosfor gibi maddelerin karışımının önlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle siyanobakteri toksinlerinin arıtma sistemleri ile de uzaklaştırılmayacağını vurgulayarak baraj ve göl sularınının kaynağında kirletilmemesi gerektiğini bildirmiştir.

Toplantı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Kemal BAŞARALI’nın kapanış konuşmasıyla sona ermiştir.

2.3. 2015 Yılı Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantıları

İçme kullanma suyu sanitasyonu kapsamında toplanan veriler ve yapılan saha incelemelerinde bazı yerleşim yerlerinde kaynak ve depoların uygunsuz olduğu, depolarda klorlama cihazlarının bulunmadığı, mevcut klorlama cihazlarının çalıştırılmadığı, bakiye klor yetersizliği ile mikrobiyolojik uygunsuzlukların özellikle kırsal kesimde yüksek olduğu, depo bakım ve onarım çalışmalarının ilgili yerel idare tarafından yapılmadığı veya düzensiz yapıldığı gibi önemli problemler tespit edilmiştir.

Tespit edilen sorunların yerel düzeyde giderilmesi, uygunsuzlukların düzeltilmesi, güvenli içme kullanma suyu ve sanitasyonun önemi konusunda farkındalık oluşması amacıyla bölgesel toplantılar yapılmıştır. Bu çalışma, toplantıya katılan Valiler, Vali Yardımcıları, Belediye Başkanları, Başkan Yardımcıları, Belediyelerin içme suyu konusunda çalışan yönetici ve uzmanları, İl Özel İdaresi Yetkilileri, Su ve Kanalizasyon İdaresi Yetkililerinin güvenli içme kullanma suyu ve içme kullanma suyu sanitasyonu konusundaki ortak görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı tarafından 2015 yılı içinde belirlenmiş olan 16 ilde bölgesel olarak yapılan toplantılarda su sanitasyonu konulu sunum ile sağlıklı ve güvenli suyun önemi, su kirliliği ve nedenleri, su ile bulaşan hastalıklar, dezenfeksiyon ve önemi konusunda genel bilgiler sunulmuş ve katılan illerin içme kullanma suyu kaynak ve depo durumu izleme sonuçları katılımcılar ile paylaşılmış, görüş ve öneriler alınarak kayıt altına alınmıştır. Katılımcıların görüş ve önerilerinin yer aldığı toplantı raporları değerlendirilmiş, öne çıkan ortak görüşler belirlenmiştir. 2015 yılı içinde Ankara, İstanbul, Edirne, Adana, Konya, Antalya, Gaziantep, Kayseri, Karabük, Samsun, Ordu, Rize, Kütahya, Bursa, Manisa ve Aydın olmak üzere 16 bölgede 60 il yetkililerinden 985 kişinin katılımıyla “Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Değerlendirme Toplantıları” düzenlenmiştir. Toplantılar 60 ili kapsayan 16 bölgede yapılmış 985 kişi katılım sağlamıştır.

2015 Yılı Bölgesel Değerlendirme Toplantıları

Toplantı Tarihi	Toplantı İli	Toplantıya Katılan Diğer İller				
25.06.2015	Ankara	Bolu	Çankırı	Yozgat	Kırşehir	Kırıkkale
08.07.2015	İstanbul	Düzce	Kocaeli	Sakarya		
09.07.2015	Edirne	Tekirdağ	Kırklareli			
29.09.2015	Gaziantep	Şanlıurfa	Adıyaman	Kilis		
30.09.2015	Adana	Hatay	Mersin	K.Maraş	Osmaniye	
01.10.2015	Kayseri	Nevşehir	Sivas	Niğde		
06.10.2015	Konya	Aksaray	Karaman			
07.10.2015	Antalya	Burdur	Isparta			
12.10.2015	Karabük	Bartın	Kastamonu	Zonguldak		
13.10.2015	Samsun	Amasya	Çorum	Sinop		
14.10.2015	Ordu	Giresun	Tokat			
15.10.2015	Rize	Trabzon	Artvin			
07.12.2015	Kütahya	Bilecik	Eskişehir	Afyon		
08.12.2015	Bursa	Çanakkale	Balıkesir	Yalova		
09.12.2015	Manisa	İzmir	Uşak			
10.12.2015	Aydın	Denizli	Muğla			

2015 Yılı Bölgesel Değerlendirme Toplantı İlleri

Ülkemizde içme kullanma sularında yaşanan uygunsuzlukların nedeni ve çözüm yolları masaya yatırılmıştır.

Toplantılarda bazı hususlar ön plana çıkmıştır.

- Türkiye genelinde içme-kullanma suyunda tespit edilen % 30 düzeyindeki mikrobiyolojik uygunsuzluğun özellikle köylerde sürekli ve düzenli klorlama yapılmamasından kaynaklandığı,
- İl Özel İdarelerince özellikle son dönemde su kaynakları ve şebeke sistemi kurulmasına dönük önemli adımlar atıldığı, ancak;
  - Mevzuatın kendilerine bir sorumluluk vermediği ve su bedeli tahsilatı konusunda yetkilerinin olmadığı iddiası ile, İl özel idarelerinin şebeke yaptıktan sonra klorlama dâhil olmak üzere işletme ve takip işini muhtarlara bıraktıkları, mevzuatta olmasına rağmen yetki ve sorumluluklarını kullanmadıkları,
  - Köylerde muhtarların klorla ilgilenmedikleri, klorun tükenmesi durumunda il özel idaresine haber vermedikleri, bazı köylerde klorlama cihazlarını kapattıkları veya zimmetli olması ve taahhüt altına girmekten korkulması nedeni ile cihazları söktükleri
  - Köy içme-kullanma suyu depolarının çoğunda klorlama cihazlarının ve klor solüsyonlarının olmadığı, bakım onarım çalışmalarının yapılmadığı,
  - Bazı köylerde de halkın tepkisi nedeniyle köy muhtarlarının klorlama yapmak istemediği,
- vb. hususlar ifade edilerek konuya ilişkin muhtarlıklara, il özel idarelerine ve belediyelere dezenfeksiyonun önemi hakkında bilgilendirme toplantılarının yapılması ve halkında bu konuda eğitilerek farkındalıklarının sağlanmasının yararlı olacağı, büyükşehir belediyeleri örneğinde olduğu gibi tüm illerde su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek elden ve il genelini kapsayacak şekilde yürütülmesi gerektiği,
- Belediyelerin, içme-kullanma suyu teminindeki sorumluluğunun su sayaçlarına kadar olduğu, bina içi su yapılarından kaynaklanan uygunsuzluklar olabileceği, bu kapsamda;

- Bina içi tesisatların eski ve yıpranmış olabileceği bu nedenle suyun mikrobiyolojik kalitesini olumsuz yönde etkileyebileceği,
- Bina içi su depolarının yetkili firmalar veya belediyelerce sürekli ve düzenli olarak temizlenmesi gerektiği, bunun belediyelerce veya sağlık teşkilatınca sürekli takip edilmesi gerektiği,
- Binalara ruhsat verilirken depoların ve tesisatların belirli sürelerde yenilenmesinin zorunlu hale getirilebileceği,
- Su analiz ücretlerinin yerel idareler açısından ciddi sıkıntı oluşturduğu, sağlık teşkilatlarının bu bedellerin tahsiline ilişkin yerel yönetimlerle karşı karşıya geldiği, bu bedellerin tüm ülkeyi kapsayacak şekilde genel bütçe olarak Maliye Bakanlığınca Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna ödenmesinin sorunu büyük oranda çözeceği,
- İller Bankasının tip projeler yaparak il ve ilçelere gönderdiği, bu projelerin her yerleşim yeri için aynı şekilde uygulanmasının doğru olmadığı, dolayısıyla tip projelerin bölgesel şartlar göz önünde tutularak illere gönderilmesi gerektiği,
- Suyun sağlıklı şekilde tüketime sunulması için mutlaka dezenfekte edilmesi, bunun için de dünyada yaygın bir dezenfektan olarak kullanılan klorun en iyi seçenek olarak öne çıktığı, sağlıklı su temini ve klorlamanın önemi konularında halkın bilgilendirilmesine ihtiyaç olduğu,
- İçme-kullanma suyu yetersizliğine bağlı olarak zaman zaman bazı yerleşim yerlerinde ve bölgelerde izinsiz, denetimsiz ve kontrolsüz su kaynaklarından su temin edildiği,
- Yerel yönetimlerin personel ve araç sıkıntısı nedeniyle su sanitasyonu çalışmalarında zorluk yaşadıkları, çözüm olarak hizmet alım yönteminin kullanılabilmesi,
- Özellikle küçük ölçekli yerel yönetimlerin kaynak yetersizliği nedeniyle altyapı yatırımlarında sorun yaşadığı, bu sorunun çözümüne yönelik İçişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca danışmanlık yapılması, kaynakların adil kullanımına ilişkin sistematik bir yaklaşım gerektiği, kırsal bölgelerde su bedellerinin temininin yaygınlaştırılması gerektiği, KÖYDES bütçesinin belli bir kısmının içme kullanma suyuna aktarılması gerektiği,
- Arıtma tesislerinin gereği gibi kullanılmadığı için arızalanıp atıl duruma düşebileceği, yerel yönetimlerce yüksek maliyet gerekçe gösterilerek tesislerin çalıştırılmadığı, bilgili ve tecrübeli kişilerin bu tesislerde görevlendirilmediği,
- İçme kullanma suyu analiz sonuçlarının halka açılmasının doğru bir adım olacağı ancak sonuçların farklı şekilde kullanılabilmesi ve değerlendirilebileceği konusundaki hareket edilmesigerektiği,
- İçme-kullanma suyu amaçlı üretilen suyun tarımsal amaçlı sulamada kullanılmaması ve buna yönelik gerekli tedbirlerin alınmasının uygun olacağı, ifade edilmiştir.

BÖLÜM 3

SU VE SAĞLIK

3. SU VE SAĞLIK

Gelişen dünyada tüm hastalıkların yaklaşık % 80'inin güvenilir su ve temizlik koşullarının yetersizliğinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Her yıl yarıdan fazlasını çocukların oluşturduğu 5 milyondan fazla kişinin, su kirliliğine bağlı olarak hayatını kaybettiği belirtilmektedir.

Toplum tüketimine sunulan suyun sanitasyonu çok önemlidir. Hijyen ve sanitasyon zincirinde ufak bir aksama salgınlara (epidemi) yol açabilmektedir. Şebeke sularında, kaynak ve depoların korunaklı olmaması ve çevresel kirleticilerden etkilenmesi, depo temizliğinin yapılmaması, şebeke sisteminin eski olması ve yer yer bütünlüğündeki bozulmalar, su kesintileri en büyük kontaminasyon kaynağıdır. Özellikle su kesintileri kontaminasyonunbaşlıca kaynağı olabilir. Kesintiler sırasında negatif basınç etkisiyle şebeke sularının kirlenmesi kaçınılmazdır. Bu dönemlerde su güvenliğinisaglamak için dezenfeksiyon dozunu artırmak ve şebekedeki klor düzeyini daha sık takip etmek gibi ek önlemler alınmalıdır.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre yılda 5 milyon civarında insan su, ev içi hijyen ve atık izolasyon yetersizliği sebebiyle yakalandıkları ishalleri hastalıklardan ölmektedir. Bunun 2 milyon kadarı 5 yaş altı çocuklardır. Dünya'da yaklaşık 1,1 milyon insan içme suyuna sahip değildir ve güvenli olmayan suyu içerek günlük yaşamını sürdürmektedir. 2,4 milyar insan ise sanitasyon işlemi görmemiş suyu içmektedir. Buna göre dünya nüfusunun yarısı hijyenik suya sahip değildir. İshalleri hastalıkların % 88'inin hijyen ve sanitasyon yetersizliğinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Ayrıca dünyada yıllık ölümlerin %3.1'i (1.7 milyon kişi), yıllık hastalık yükünün %3.7'si (54.2 milyon kişi) kirliliğe bağlı olarak ishalleri hastalıklardan meydana geldiği belirtilmiştir.

Sağlık sektöründe, ilk olarak Alma Ata'da belirlenen temel sağlık hizmeti ilkelerinin uygulanmasındaki başarısızlık, küresel sağlık krizini önemli ölçüde belirginleştirmiştir. Bu başarısızlığın temelinde yatan sorunların, zorlukların ve paylaşılan deneyimlerin gözden geçirilmesi ve Alma Ata'da alınan kararların gerçekleştirilebilmesini sağlamak amacıyla 4 Aralık 2000 tarihinde Bangladeş Savar'da 92 ülkeden 1453 katılımcının bulunduğu "Halkların Sağlığı Meclisi" toplanmış ve bu toplantı sonucunda "Halkların Sağlık Küreselleşme ve Sağlık 41 Bildirgesi" yayınlanmıştır. Bildirgede küresel sağlık kriziyle mücadele etmek için küreselleşmeye karşı her seviyede -bireysel, toplumsal, ulusal, bölgesel ve küresel- ve her alanda eyleme geçilmesi gerektiği, sağlık ve insan haklarının sunumunun ekonomik ve politik kaygılara üstün gelmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

İçme kullanma suları insan hayatı için en temel ihtiyaç olup insanın yaşamını sürdürebilmesi için hayati önem taşımaktadır. Günde yaklaşık 2 ilâ 3 litrelik bir tüketim yılda 1 tonluk ve tüm yaşam boyunca da 70 tonluk bir tüketime denk geldiği şekilde hesaplanmaktadır. Dolayısıyla içme kullanma sularının miktarı ve kalitesi bireysel ve sosyal olarak insanın gelişimi ile doğrudan ilişkilidir. Halk sağlığı ve refah, sosyo-ekonomik gelişme (gıda sektörü, imalat, ticaret) ve genel ihtiyaçlar ile kişi başına düşen günlük su ihtiyacı 100 lt den 200 lt'ye ulaşmıştır.

İçme kullanma suları kaynaktan dağıtım noktalarına kadar bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda içme kullanma suyu kaynaklarının korunması devletin öncelikli görevleri arasında görülmelidir.

İçme-kullanma sularının sağlığa uygun ve temiz olması mevzuat gereği zorunludur. İçme-kullanma sularının temin edilmesi, su kaynağının, deposunun ve isale hattının kirlenmelere karşı korunması ve dezenfeksiyonun aksatılmadan yapılması konusunda belediye teşkilatı bulunan yerleşim yerlerinde belediyeler, belediye sınırları dışında ise il özel idareleri sorumlu

olduğundan bu konuda mahalli idarelere büyük görevler düşmektedir. Yerel yönetimlerin içme kullanma sularıyla ilgili görevleri arasında; sağlıklı ve güvenli içme kullanma suyunun temin etmek, halka sürekli ve uygun düzeyde dezenfeksiyon gören suyu ulaştırmak, izlemek, değerlendirmek, rapor etmek, halkı bilgilendirmek ve yerel su güvenliği planı oluşturmak gibi görevleri bulunmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gereğince büyükşehir belediyeleri il sınırları kapsamındaki tüm yerleşim yerlerine sağlıklı içme suyu sağlamakla yükümlüdürler. Bu kapsamda sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak su havzalarının korunmasının sağlanması, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütülmesi, bunun için gerekli baraj ve diğer tesislerin kurulması, kurdurulması ve işletilmesi, Kanunda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak su ve kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının tahsil edilmesi gibi geniş görev ve sorumlulukla yükümlü durumdadırlar.

5393 sayılı Kanun gereğince belediye mücavir sınırlarında belediyeler içme kullanma sularıyla ilgili çalışmaları yürütmektedirler. Belediye sınırları dışındaki yerleşim yerlerinde ise içme suyu hizmetlerine ilişkin hizmetler il özel idareleri kanalıyla gerçekleştirebilirler.

İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikle şebeke suları ve ambalajlı suların teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu ve suların kalite standartlarının sağlanması amaçlanmıştır. Ülkemizde içme-kullanma sularının izleme ve değerlendirme çalışmaları Sağlık Bakanlığı görev, yetki ve sorumluluğundadır. Gerek 5996 sayılı Kanun, gerekse 663 sayılı KHK kapsamında içme kullanma sularının, sağlığa uygun olup olmadığı ile ilgili izleme ve denetim çalışmaları Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yürütülmektedir ve 17.05.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik" doğrultusunda denetimleri yapılmaktadır.

İçme-Kullanma Suyu: genel olarak içme, yemek yapma, temizlik ve diğer evsel amaçlar ile gıda maddelerinin ve diğer insani tüketim amaçlı ürünlerin hazırlanması, işlenmesi, saklanması ve pazarlanması amacıyla kullanılan, orjinine bakılmaksızın, orijinal haliyle ya da arıtılmış olarak ister kaynağından isterse dağıtım ağından temin edilen ve Ek-1' deki parametre değerlerini sağlayan ve ticari amaçlı satışa arz edilmeyen sular, şeklinde tanımlanmıştır.

3.1 İçme Kullanma Suyu Kalitesinin İzlenmesi ve Denetimi

Tüketime sunulan içme kullanma suyu İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında düzenli olarak denetlenmelidir. Yönetmeliğe göre sular Denetleme ve kontrol izlemesi şeklinde tanımlanan iki tür denetime tabi tutulmaktadır.

Denetleme izlemesinin amacı; Yönetmelikteki bütün parametrik değerlere uyulup uyulmadığını belirlemek için gerekli verileri temin etmektir.

Mikrobiyolojik Parametreler

Parametre	Parametrik değer (sayı/100 ml)
Escherichiacoli (E. coli)	0
Enterokok	0
Koliform bakteri	0

Kimyasal Parametreler

Parametre	Parametrik değer	Birim
Akrilamid	0.1	µg/L
Antimon	5.0	µg/L
Arsenik	10	µg/L
Benzen	1.0	µg/L
Benzo (a) piren	0,010	µg/L
Bor	1	mg/L
Bromat	10	µg/L
Kadmiyum	5,0	µg/L
Krom	50	µg/L
Bakır	2	mg/L
Siyanür	50	µg/L
1,2-dikloreten	3,0	µg/L
Epikloridin	0,10	µg/L
Florür	1,5	mg/L
Kurşun	10	µg/L
Cıva	1,0	µg/L
Nikel	20	µg/L
Nitrat	50	mg/L
Nitrit	0,50	mg/L
Pestisitler	0,10	µg/L
Toplam pestisitler	0,50	µg/L
Polisiklikaromatik	0,10	µg/L
Selenyum	10	µg/L
Tetrakloreten ve trikloreten	10	µg/L
Trihalometanlar-toplam	100	µg/L
Vinil Klorür	0,50	µg/L

Gösterge parametreleri

Parametre	Parametrik Değer	Birim
Alüminyum	200	µg/L
Amonyum	0,50	mg/L
Klorür	250	mg/L
C. perfringens (sporlular dahil)	0	sayı/100 ml
Renk	Tüketicilerce kabul edilebilir ve herhangi bir anormal değişim yok	
İletkenlik	2500	20 °C'de µS/cm
pH	≤ 9,5-6,5≤	pH birimleri
Demir	200	µg/L
Mangan	50	µg/L
Koku	Tüketicilerce kabul edilebilir ve herhangi bir anormal değişim yok	
Oksitlenebilirlik	5,0	mg/L O2
Sülfat	250	mg/L
Sodyum	200	mg/L
Tat	Tüketicilerce kabul edilebilir ve herhangi bir anormal değişim yok	
22 °C'de koloni sayımı	Anormal değişim yok	
Koliform bakteri	0	Sayı/100 ml
Toplam Organik Karbon (TOC)	Anormal değişim yok	
Bulanıklık	Tüketicilerce kabul edilebilir ve herhangi bir anormal değişim yok	

Radyoaktivite Parametreleri

Parametre	Parametrik değer	Birim
Tritiyum	100	Bq/L
Toplam gösterge dozu	0,10	mSv/yıl

Kontrol izlemesinin amacı; içme-kullanma suyunun organoleptik ve mikrobiyolojik kalitesi ve aynı zamanda içme suyu arıtımının yapılması durumunda, bu arıtımın (zellikle dezenfeksiyon) etkili olup olmadığı hakkında dzenli bilgi sağlamaktır.

Kontrol izleme parametreleri

İçme-Kullanma Suları

Renk

Bulanıklık

Koku

Tat

İletkenlik

Hidrojen iyonu konsantrasyonu (pH)

Nitrit

Amonyum

Alüminyum

Demir

C. perfringens (Sporlar dâhil)

E. coli

Koliform bakteri

Denetim sıklığı su Şebekesi bölgesinde günlük dağıtım veya üretim miktarına göre belirlenmektedir. Minimum sıklık 200 L/gün/kişi olarak varsaymak kaydıyla, su miktarı yerine bir su Şebekesi bölgesindeki nüfusun sayısı kullanılarak da belirlenebilir.

Denetim ve kontrol izleme sayılarının belirlenmesi

Bir su şebekesi bölgesi içinde her gün dağıtılan ya da üretilen suyun miktarı (m ³)	Her yıl için kontrol izlemesi sayısı	Her yıl için denetleme izlemesi sayısı
≤100	2	1
(>100) - (≤1000)	4	1
(>1000) - (≤10 000)	4 1000 m ³ üzerindeki her 1000 m ³ /gün için 3 kontrol izlemesi daha ilave edilecektir.	1 1000 m ³ üzerindeki her 3300 m ³ /gün için 1 denetim izlemesi daha ilave edilecektir.
(>10 000) - (≤100 000)	31 10.000 m ³ üzerindeki her 1000 m ³ /gün için 3 kontrol izlemesi daha ilave edilecektir.	3 10.000 m ³ üzerindeki her 10 000 m ³ /gün için 1 denetim izlemesi daha ilave edilecektir.
>100.000	301 100.000 m ³ üzerindeki her 1000 m ³ /gün için 3 kontrol izlemesi daha ilave edilecektir.	10 100.000 m ³ üzerindeki her 25 000 m ³ /gün için 1 denetim izlemesi daha ilave edilecektir.

Şebekeden yapılan kontrol ve denetim izlemesi için numuneler içme kullanma suyu şebeke sisteminde belirlenmiş olan numune noktalarından alınmaktadır. Numune noktalarının tüm şebeke sistemini temsil etmesi, sistem dâhilindeki her alandan su kalitesinin izlenebilmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle numune noktalarının tespit edilmesinde aşağıda yer alan tanımların dikkate alınması faydalı olacaktır.

Şebeke sistemi: İçme kullanma suyunun niteliği yönünden homojen hale getirildiği noktadan itibaren kullanıcılara ulaştırılmak amacı ile iç şebeke dağıtım sistemine kadar olan borular, bağlantılar ve aletlerden oluşan dağıtım ağını ifade eder.

Dış Şebeke Sistemi: İnsani tüketime yönelik suları kullanıcılara ulaştırmak amacı ile iç şebeke dağıtım sistemine kadar olan borular, bağlantılar, aletlerden oluşan dağıtım ağını,

İç Şebeke Sistemi: İnsani tüketime yönelik suları kullanıcılara ulaştırmak amacı ile dış şebeke sistemi ile musluklar arasında kurulmuş olan ve mahalli idarenin yetkisi ve sorumluluğu altında olmayan borular, bağlantılar ve aletlerden oluşan bina içi dağıtım sistemini,

Numune Alım Noktası: dış şebekeyi temsil edecek şekilde bağımsız kaynaktan ya da su deposu bulunmayan yerlerden su numunesi alınan noktalardır. Su numunesi alım noktalarının tespit edilmesi sırasında şebekedeki kritik kontrol noktaları göz önünde bulundurulur.

Kritik Kontrol Noktası: Şebekeye verilen suyun kalitesini olumsuz etkileyen/etkileyebilecek kanalizasyon şebekesinin su şebekesi ile kesiştiği noktalar ile iki şebekenin birbirine yaklaştığı noktalardır.

3.2 İçme Kullanma Sularından Numune Alımı

- Dış şebekenin başlangıcından itibaren en uç noktasına kadar şebeke dağılımının yapıldığı tüm mahalleleri/yerleşim yerlerini temsil edebilecek sayıda minimum numune noktası tespit edilmelidir.
- Halk sağlığı açısından risk oluşturabilecek ve su kalitesine etki edebilecek kritik kontrol noktaları dikkate alınmalıdır.
- Deposu bulunan okul, cami, konut gibi yerler iç şebeke kirliliğini de yansıtabileceğinden numune noktası olarak belirlenmemelidir. Belirlenen numune alım noktaları sabitlenmelidir. Uygunsuzluk durumlarının takibinde ilave numune noktaları belirlenebilir.

İçme-kullanma sularının sağlıklı ve güvenli şekilde tüketime sunulmasında dezenfeksiyonun etkin şekilde ve sürekli yapılması, halk sağlığının korunması için gereklidir. İçme-kullanma sularının dezenfeksiyonunda klor kullanılması halinde uç noktalardan alınan numunelerde bakiye klor miktarı 0,2- 0.5 mg/L olmalıdır. Bu nedenle dezenfeksiyonun yeterli olup olmadığı günlük yapılacak klor ölçümleri ile takip edilmelidir. Bakiye klor düzeyi afet ve salgın gibi olağan üstü durumlarda 0,7-1 mg/L düzeyine yükseltilebilir.

İçme kullanma suyunun denetiminde İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'te belirtilen kalite standartlarını sağlamaması halinde uygunsuzluğun giderilmesine yönelik ıslah çalışmalarının yapılması için ilgili belediye veya il özel idaresi bilgilendirilir.

İçme kullanma sularından numune almada yol göstermek amacıyla Sağlık Bakanlığı "İnsani Tüketim Amaçlı Sulardan Numune Alımı, Taşınması ve Analizlerine İlişkin El Kitabı" isimli bir kitap yayınlamıştır (TR-04/IB/EN/04, Su ve Sağlık-2008/Ankara).

Numune alımından önce numunenin gönderileceği laboratuvarın numune kabul kriterleri mutlaka öğrenilmeli numune alım amacına göre gerekli hazırlıklar yapılmalıdır. Numune ile ilgili işlemlerin izlenebilirliği için numune alma formu veya numune alım tutanağı mutlaka doldurulmalıdır.

Numune alım formu:

- Numune alma işleminin tarih ve saati
- Numune alan kişinin kimliği
- Numune alınan yerin açıkça tanımlandığı konum adresi
- Numune alım şartları: suya yapılan işlem, musluk türü, söküm, numune alım noktasının dezenfeksiyon türü (alev, alkol)
- Numune başına alınan numune şişelerinin adedi
- Yerinde yapılan ölçümlerin sonuçları (pH, serbest klor, iletkenlik, sıcaklık, çözülmüş oksijen)
- Organoleptik sonuçlar

Musluktan Mikrobiyolojik Numune Alımı:

-Suda klor varlığı tespit edildi ise su numunesi için tiyosülfatlı steril şişeler, eğer klor varlığı tespit edilmedi ise tiyosülfatsız steril şişeler kullanılmalıdır. Numune hacmi 2X 250 ml olmalıdır.

- Numune alım tutanağı eksiksiz doldurulmalıdır.
- Numune şişeleri etiketlenerek, numune kodu veya numunenin alındığı yerin ismi, alım tarihi ve saati gibi bilgiler eksiksiz şekilde etikette yazılır.
- Numune alacak kişi ellerini bol sabunlu suyla veya alkolle yıkamalıdır.
- Filtre ve musluk ağızlığı gibi aparatlar çıkarılır, musluk temiz bir bezle temizlenir.
- Musluk ağzı alevle alazlanarak dezenfekte edilir (Resim 1).
- Musluk kullanım yoğunluğuna göre en az 30 sn akıtılır (Resim 2).
- Numune kabı alev yanında açılır ve ağzı musluğa değdirilmeden doldurulur. Numune kabının 1/10 kadarı boğaz kısmında boşluk bırakılır (Resim 3).
- Numune kabının kapağı el değmeden kapatılır (Resim 4).

Alınan numunelerin en kısa sürede laboratuvara götürülmesi gereklidir. Numune alım planı numune noktalarının laboratuvara uzaklığı dikkate alınarak yapılmalı ve alınan numuneler en geç 12 saat içinde ve soğuk zincirde $5^{\circ}\text{C} \pm 3^{\circ}\text{C}$) laboratuvara ulaştırılmalıdır.

Kimyasal Numune Alımı:

Uygun olmayan koşullarda alınmış bir numune üzerinde analiz yapılsa bile sonuçlar güvenilir değildir. Analiz sonucunu etkileyen pek çok faktör vardır. Numune alınırken alınan numune miktarı, şişenin yapıldığı malzeme, analizi yapacak laboratuvarın iç organizasyonu ve kullanılan analitik metotlar gibi parametrelere dikkat edilmelidir.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Numune hacmi laboratuvarlara göre değişim gösterebilmektedir. Bu nedenle numune alımından önce analize gönderilecek laboratuvar ile temasa geçilmesi faydalı olacaktır. Numuneler renkli cam veya özel polietilen şişelere hava almayacak şekilde ağzı sıkıca kapatılarak (Tercihen vial kapak) alınmalıdır. Numuneler maksimum 10°C 'de soğuk zincirle en kısa sürede laboratuvara ulaştırılmalıdır.

Resim 1. Musluğun ağzı dezenfekte edilir. Resim 2. Musluk açılarak 30 sn. akıtılır.

Resim 3. Şişenin kapağı alev yanında açılır ve şişe doldurulur.

Resim 4. Numune kabında 1/10 kadar boşluk bırakılır, kapak alev yanında kapatılır.

3.3 Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri (ÇSBYS)

Çevre Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından veri toplama sistemi oluşturulmuş, tüm yerleşim yerlerinde belirlenmiş olan izleme noktalarından alınan su numunelerinin analiz sonuçları bu sisteme işlenmekte ve izlenmektedir.

Numune sayıları günlük üretilen ya da dağıtılan su miktarına göre belirlenmekte, analiz sonuçları da Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemi (ÇSBYS) üzerinden kayıt altına alınarak izleme ve değerlendirme yapılmaktadır. İçme kullanma sularının kalitesi kaynak, depo, şebeke ve izleme noktalarından Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'nca online olarak takip edilmektedir.

Ülkemiz genelinde şebeke suyuna ait tüm kaynak, arıtma tesisi, depo ve izleme noktalarının envanteri çıkartılarak (yaklaşık 160.000 nokta) ÇSBYS üzerinde tanımlanmış ve elektronik ortamda kayıt altına alınmıştır. İçme-kullanma suyu bilgi sistemi; içme suyu şebekelerini, lokasyonu da dâhil olmak üzere tanımlayarak söz konusu sulara ait dezenfeksiyon çalışmaları ile analiz sonuçlarını dijital ortamda takip etmek amacı ile kurulmuştur. Sistemde, kullanıcı rolleri belirlenmiş ve her kullanıcı kendi rolü çerçevesinde bağlantı kurarak kendi sorumluluğundaki verilere erişebilmekte ve veri girişi yapabilmektedir. Sistemin içeriğinde; kaynağa ait detay bilgiler ve resimleri, kaynağa bağlı bir arıtım var ise arıtma tesisi koordinatı, detay bilgileri ve resimleri, arıtma tesisine ya da kaynağa bağlı su depoları koordinatı, detay bilgileri, klorlama cihazı bilgileri ve resimleri ile numune alımı ve dezenfeksiyonun takibi amacı ile izleme noktaları tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalarla suyun kaynaktan, tüketime noktasına kadar izlediği yol, şebeke sistemi olarak tanımlanmış ve herhangi bir uygunsuzlukta hangi noktaların gözden geçirileceği netleştirilmiştir (Şekil 1). İl ve ilçe kullanıcıları vasıtası ile günlük bakiye klor takibi ve numune alımları yapılarak sisteme girilmekte, Laboratuvar kullanıcıları vasıtası ile de numunelerin analiz sonuçları girilmektedir.

Şekil 1. ÇSBYS giriş modülü

Bu sonuçların yerel yönetimlerce de izlenebilmesi ve uygunsuzluk durumlarında gerekli tedbirlerin kısa sürede alınabilmesi amacıyla mülki idari amirlerine, belediyelere ve il özel idarelerine de kullanıcı tanımlamaları yapılmıştır (Şekil 2).

Şekil 3. ÇSBYS Mahalli idareler giriş ekranı

3.4 İçme Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu

Toplumun temel içme-kullanma suyu kaynağı musluktan akan sudur. Bu suyun sağlıklı ve güvenli olması ile pek çok hastalığın ortaya çıkışı önlenir.

Sağlıklı ve güvenli su, içerisinde hastalık yapıcı mikroorganizmaların ve vücutta toksik etkiler yapabilecek kimyasal maddelerin bulunmadığı, gerekli mineralleri dengeli biçimde içeren sudur.

Suda bulunan bakteriler, virüsler ve parazitler lağım sızıntıları, insan ve hayvan dışkılarıyla içme suyuna karışırlar. Akut barsak enfeksiyonu, salmonella, şigella ve giardiya enfeksiyonları, hepatit gibi pek çok hastalığa yol açarlar. Suyu bulaşan hastalık etkenleri kısa sürede çok sayıda kişiyi etkileyerek salgınlara neden olabilir.

Hastalık yapıcı mikroorganizmalar ham suda bulunabileceği gibi, suyun topluma ulaştırılmak üzere taşınması sırasında da suya karışabilir. Bu nedenle suyun dezenfekte edilmesi ve dezenfektan etkinliğinin tüketiciye ulaşıncaya kadar sağlanması gereklidir.

Hastalık yapıcı mikroorganizmaları etkisiz hale getirmek için uygulanan işlemlere “dezenfeksiyon” denir.

İyi Bir Kimyasal Dezenfektanın Özellikleri:

- Kabul edilebilir bir sürede mikroorganizmaları yok edebilmelidir.
- İnsanlara ve evcil hayvanlara toksik etkisi olmamalıdır.
- Ucuz olmalıdır.
- Depolanması, taşınması ve uygulanması kolay olmalıdır.
- İşlem sonunda kolay ölçülebilir olmalı, kalıntıları olmalıdır.
- Suda yeterli süre kalabilmelidir.

Suyun mikroorganizmalarla kirlenmiş olup olmadığının kesintisiz biçimde izlenmesi mümkün olmadığından, dezenfektanın uygulamadan sonra suda varlığını sürdürmesi çok önemli ve istenilen bir durumdur. Bu nedenle dezenfektan etkinin tüketiciye ulaştığı aşamada da sürmesi istenir.

Arıtılmış suyu mikrobiyolojik kirlenmelerden korumak için kullanılan en etkili yöntem dağıtım öncesi klorlamadır. Henüz klorlama dışında etkinliği kanıtlanmış bir rezidüel koruma yöntemi yoktur.

Suyun dezenfeksiyonu ile kolera, tifo, paratifo, dizanteri, gastroenteritler, çocuk ishalleri, enfeksiyöz hepatitler, tularemi gibi su ile bulaşması muhtemel hastalıklar önlenmektedir.

Rezidüel koruma; su sisteme verildikten sonraki mikrobiyolojik bulaşmalara karşı suda dezenfektan madde bulunmasıdır. Özellikle su şebeke bütünlüğünün tam olarak sağlanmadığı ve şebekeden su kaçaklarının olduğu yerlerde klorlama yaşamsal öneme sahiptir. Dağıtım sistemi içerisinde belirli aşamalarda (depo gibi) yeniden klorlama gerekebilir.

Tüm kimyasal dezenfektanların kullanımı sonucunda dezenfeksiyon yan ürünleri oluşabilir.

Neden Klor?

Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan dezenfektan madde klordur. Tüm dünyada içme-kullanma suyu dezenfeksiyonu için en yaygın kullanılan yöntem klorlamadır.

Klor içeren dezenfektanlar bilinen patojen mikroorganizmaların birçoğuna etkilidir. Klor içeren dezenfektanlar, suyun işlendiği tesisten tüketicinin musluğuna kadar sürekli dezenfeksiyon sağlayan tek yöntemdir (rezidüel koruma).

Tat ve koku kontrolü sağlar. Kötü koku ve tada neden olan doğal organik maddeleri kontrol eder. Suda bulunabilecek bazı kimyasalları (amonyak, hidrojen sülfid...) parçalayarak kimyasal kontrol sağlar.

Tüm kimyasal dezenfektanlar yan ürün oluşumuna neden olabilir. Dezenfeksiyon yan ürünleri arasında en fazla incelenmiş olanlar klorun yan ürünleridir. Bu ürünler üzerinden çok fazla tartışma yapılmakla birlikte, bunların kanserojen olduğu kanıtlanmamıştır. Dünya Sağlık Örgütü oluşan yan ürünlerin insan sağlığını tehdit edici bir unsur olmadığını ve klorlamadan ödün verilmemesi gerektiğini bildirmektedir.

Bu nedenlerle;

İçme kullanma suları (şebeke suyu) kesintisiz ve sürekli olarak klorlanmalı, tüketicinin musluğundan akan suda 0,2 - 0,5 ppm klor düzeyi sağlanmalıdır.

Kaynaklar:

1. İçme Suları Rehber Kitabı-Sağlık Bakanlığı yayını.
2. 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi gazetede yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik.
3. 13.06.2010 tarihli 27610 sayılı gazetede yayımlanan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı ve Yem Kanunu
4. 02.11.2011 tarihli ve 28103 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.
5. 23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.
6. 13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu.
7. 04.03.2015 ve 25745 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
8. Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantıları Yönetici Kitabı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (Ankara 2016)
9. Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemi (ÇSBYS) Verileri.
10. Tahir Kahraman, Mustafa Alişarlı 2009. Bitlis İli İçme Sularının Bazı Mikrobiyolojik ve Fizikokimyasal Özellikleri Ekoloji 19, (73), 29-38.
11. Erkan Pehlivan, Su ve Hijyen, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, S. 132, Şubat 2011, ss. 45-50
12. Yıldız H., Mustafa T. Küreselleşme ve Sağlık, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi: 36 (1) 39-41, 2010.
13. <http://cevresagligi.thsk.saglik.gov.tr/bilgi-dokumanlar/halk-sagligina-yonelik/72-spot-bilgiler/1268> Erişim Tarihi: 16.01.2017.
14. <http://suvesaglik.org/index.html> Erişim Tarihi: 16.01.2017

BÖLÜM 4

GALERİ

"Türkiye artık su zengini değil"

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanı Hüseyin İlter, Türkiye'nin artık su zengini bir ülke olmadığını hatta su fakiri denilebilecek kadar kişi başına düşen su miktarının düşük olduğunu söyledi.

Kaynak: AA / Eklenme: 23 Mayıs 2016, 17:41 / Güncellenme: 23 Mayıs 2016, 17:52

İlter, Sağlık Bakanlığınca bir otelde düzenlenen "Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı"nda, suyun insanlık için önemine değindi.

Dünyada suyun yerine be bunun içerisinde de şebe olduğunu belirtti.

İlter, sebekte suları üzerini

HABERLER.COM

SON DAKİKA

ANA SAYFA

MANŞETLER

SPOR

EKONOMİ

Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı Yapıldı

10 Ekim 2016 Pazartesi 16:45

Elazığ'da, 3 ilin katıldığı 'Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı' yapıldı.

Elazığ'da, 3 ilin katıldığı 'Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı' yapıldı.

Elazığ, Malatya ve Tunceli illerinin yetkilerinin katıldığı toplantıda içme suyu kullanma, ambalajlı, havuz, kaplıca suları, piyasa gözetimi ve denetiminde alınan ambalajlı sulara yönelik çalışmaların sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülmesi konusunda değerlendirmeler yapıldı. Bir otelin toplantı salonunda gerçekleşen programa, Vali Yardımcısı Mehmet Fevzi Dönmez, Belediye Başkan Yardımcısı Kazım Özgür, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanı Hüseyin İlter, Elazığ Halk Sağlığı ve İl Sağlık Müdürü İbrahim Halil Akkış, Malatya Halk Sağlığı Müdürü Kemal Şener, Tunceli Halk Sağlığı Müdürü Musa Şahin ve davetliler katıldı.

Kocaeli Halk Sağlığı Müdürlüğü

İnsan ile temas eden tüm sular üzerine kontrol ve izleme çalışmaları yürüttüklerini

ANASAYFA KURUMSAL ŞUBELER DUYURULAR BİLGİ İŞLEM BİLGİ GÜVEN

Duyurular 2016 Eylül Ayı Eğitim ve Sağlık Hizmetleri Birlikleri Kurulması İçin Komisyon Kurulması Hakkında

Çarşamba, 23 Mart 2016 09:41

"BÖLGESEL EĞİTİM TOPLANTILARI" 21-22 MART TARİHİNDE İLİMİZDE BAŞLATILMIŞTIR

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çalışan Sağlığı ve Güvenliği Daire Başkanlığı, Halk Sağlığı Laboratuvarı Daire Başkanlığı ve Çevre Sağlığı Daire Başkanlığının ortak planladığı "Bölgesel Eğitim Toplantılarının" ilki 21-22 Mart 2016 tarihinde ilimizde başlatılmıştır.

Bu kapsamda; THSK Kurum Başkan Yardımcısı Doç.Dr.M. Kemal BAŞARALI, Çalışan Sağlığı ve Güvenliği Daire Başkanı Dr.Ahmet ÖZLÜ, Çevre Sağlığı Daire Başkanı Dr.Hüseyin İLTER ve İstanbul Halk Sağlığı Müdürlüğü Çalışan Sağlığı Şube Müdürü Selime GÜRLEYÜK'ün katılımıyla gerçekleşen toplantıda öncelikli olarak ilimiz Toplum Sağlığı Merkezi Sorumlu Hekimleriyle bir araya gelindi.Toplum sağlığı merkezlerindeki çalışan sağlığı ile ilgili sıkıntılar ve çözüm yolları ele alındı.Hep beraber yenen öğle yemeğinin ardından Halk Sağlığı Müdürümüz Dr. Sinan ÖZTÜRK, Müdür Yardımcılarımız Dr. Mustafa Serkan ŞENEL, İrfan YILMAZ, Dr. Sabri MEDİŞOĞLU, Çalışan Sağlığı Şube Müdürü Taner KARACA, TSM yetkilendirilmiş birimde görev yapan İş Güvenliği Uzmanı Nurchan ÖZER, iş yeri Hekimleri Dr.M. Rıfat AYDIN ve Dr. Hande ÖZCAN'ın da katılımıyla iş sağlığı ve güvenliği kapsamında Ford Sağlık Merkezi ziyareti yapıldı. Akabinde ilimizdeki iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürüttüğü yetkilendirilmiş TSM birimimize ziyaret gerçekleştirildi.

{gallery}bizim::0.0{/gallery}

SİNOP'TA YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ BÖLGESEL DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

SİNOP'TA YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ BÖLGESEL DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

2016 yılının altıncı toplantısı 27.04.2016 tarihinde Sinop ilinde Vira Otelde Sinop, Kastamonu, Çankırı illerinin Mülki İdare Amirleri, Sağlık Bakanlığı üst düzey yöneticileri, Belediye Başkanları, İl Özel İdare Temsilcileri ve Halk Sağlığı Müdürlüğü yöneticilerinin katılımı ile THSK Merkez Teşkilatı üst düzey yöneticileri ve uzmanlar katılımıyla gerçekleştirildi.

Dr. Hüseyin İter Yerel Yönetimler ile Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantılarının ilk etabının 2015 yılında dile getirdiği sorunların rapor haline getirilerek ilgili bakanlıklar ile paylaşarak sorunlar dile getirildiği halkın güvenli suya erişmesindeki etabın başlatılması kararı.

Gündem Haberleri

Anasayfa » Gündem » Sezonun Son Toplantısı Kars'ta Yapıldı

Sezonun Son Toplantısı Kars'ta Yapıldı

Haber Saas6 : 27 Mayıs 2016, Cuma 09:13:12 - 8 Ay önce eklendi. Okunma : 181

Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından 2016 yılında 23 bölgede "Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı" yapılıyor. Kars'ta yapılan bu toplantı kapsamında suyun hayatımız için önemi masaya yatırıldı.

Önceki Haber
İmam Hatip Ortaokulundan Kağıt Tekerleri Sergisi

Sonraki Haber
Diyar'da Halk Eğitim Sergisi Açıldı

Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Çevre Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından 2016 yılında 23 bölgede "Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantısı" yapılıyor. Kars'ta yapılan bu toplantı kapsamında suyun hayatımız için önemi masaya yatırıldı.

23 bölgede düzenlenen toplantının 13'ncü ve sezonun son toplantısı Kars ve Iğdır Vali Yardımcıları, İlçe Kaymakamları, İl ve İlçe Belediyelerinden, İl Özel İdarelerinden, İçişleri Bakanlığı ile THSK Merkez Teşkilatı üst düzey yöneticileri ve uzmanlarının katılımıyla Kars'ta gerçekleştirildi.

Kars Vali Yardımcısı Ali Karakaya, Iğdır Vali Yardımcısı Muhlis Arslan, Kars Belediye Başkan Yardımcısı Arda Soner Tatlı, Kars İl Özel İdare Genel Sekreter Vekili Erdiç Dolu, Iğdır İl Özel İdare Genel Sekreter Yardımcısı M. Nuri Turan ile Kaymakamlar, İl ve İlçe belediye başkanları ve temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı Çevre Sağlığı Daire Başkanı Dr. Hüseyin İter yaptı.

Suyun hayatın vazgeçilmez olduğunu belirten Başkan İter, halkın kaliteli ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişiminde sadece bir kurumun yeterli olmayacağını, bu konunun çok paydaşı olduğunu, bizimde sorumlu kurumları bir araya getirerek sorunların tartışılmasına zemin oluşturduğumuzu, bu nedenle 2015 yılında 16 bölgede yapılan bölgesel toplantıların geleneksel hale getirdiğimizi, 2016 yılında 23 bölgede toplantıların planlandığını, onüçüncü toplantıyı Kars illinde gerçekleştirdiğimizi, 2015 yılında yapılan toplantılar sonucu hazırlanan raporların kitap haline getirilerek ilgili bakanlıklar ile paylaşarak sorunların dile getirildiğini ve olumlu sonuçlarının alınmaya başlandığını belirterek toplantının bölge için yararlı olmasını temenni ettiğini dile getirdi.

Kars Vali Yardımcısı Ali Karakaya ise toplantının Kars ilinde yapılmasından dolayı memnuniyetini dile getirerek, bölgenin içme ve kullanma suyu sorunlarının ilgili kamu kurum ve kuruluşların temsilcileri ile ele alınıp tartışılacağı toplantının bölgemize ve katılımcı illere hayırlı neticeler getireceğini temenni ettiğini söyledi.

Konuşmaların ardından Daire Başkanlığımız Su Güvenliği ve Kaplıcalar Biriminden Uzm. Dr. Hüseyin İter'in "Halkın Su Güvenliği ve Kaliteli Suyu" başlıklı sunumunu yaptı.

Milliyet.com.tr » Samsun Haberleri » Haber

YEREL YÖNETİMLERDE SU GÜVENLİĞİ BÖLGESEL DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Paylaş Tweet G+1 0

IHA

Haberin diğer fotoğrafları için [tıklayın](#)

Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantılarının 10.su Samsun'da yapıldı.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (THSK), tarafından su güvenliği ve su sanasyonu çalışmalarının halk sağlığı açısından önemini vurgulanması ve yerel yönetimlerin bu konudaki rol ve sorumluluklarının tartışılması amacı ile 2015 yılı

İçerisinde 22 bölgede 81 ilden belediye, il özel idare ve halk sağlığı müdürlüklerinden katılımcılar ile "Yerel Yönetimlerde Su Güvenliği Bölgesel Değerlendirme Toplantıları" yapılıyor. Bu kapsamdaki 10. toplantı Samsun'da gerçekleşti.

Toplantıya, Samsun, Sinop, Çorum, Amasya İl, İlçe belediye başkanları, ilgili kurum temsilcileri ve THSK Merkez Teşkilatı üst düzey yöneticileri ve uzmanlarından toplam 51 kişinin katılımı ile yapıldı.

Samsun Vali Yardımcısı Faruk Necmi Kurt, Samsun Halk Sağlığı Müdürü Dr. Mustafa Kasapoğlu, Samsun Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Coşkun Öncel, SASKİ Atık Sular Daire Başkanı Gülşen Uğur Demiroğlu, SASKİ İçme Suları Daire Başkanı Cihan Güler, Amasya İl Özel İdare Genel Sekreteri Faruk Aykutlu'nun katılımıyla gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını Çevre Sağlığı Daire Başkanı Dr. Hüseyin İter yaptı.

Toplantıda konuşan Samsun Vali Yardımcısı Faruk Necmi Kurt, toplantıda her canlının suya ihtiyacı olduğunu, bu nedenle sağlıklı ve kaliteli suyu vatandaşlarımıza ulaştırmamız gerektiğini, günümüzde hastalıkların birçoğunun sudan kaynaklandığını, bundan dolayı maliyetinin yüksek olduğunu belirtti.

